

บทที่ 4 ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี เพื่อรองรับการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก ได้แบ่งการศึกษาตามวัตถุประสงค์เป็น 3 วัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก 2) วิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี 3) วิเคราะห์หาปัจจัยที่กำหนดอัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ได้อธิบายรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

โครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

1. ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561 มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561)

1) ภาพรวม ภาคตะวันออก ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีพื้นที่ร้อยละ 7.1 ของประเทศ และมีประชากรร้อยละ 7.5 ของประเทศ สร้างมูลค่าเศรษฐกิจร้อยละ 17.6 ของประเทศ เศรษฐกิจถูกขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรมและภาคการ ท่องเที่ยวเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารสำคัญของ ประเทศ ได้แก่ ผลไม้ สุก ร ใ ก้ กุ้ง ประมง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมาก่อให้เกิดปัญหาเรื่องมลพิษบางประการ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย นอกจากนี้ การขยายตัวของเมือง แหล่งอุตสาหกรรม และแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้น้ำในปริมาณมาก และมีภาวะการขาดแคลนแรงงานทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

2) ปัญหาและประเด็นท้าทาย ภาคตะวันออกมีปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองอุตสาหกรรม เช่น มลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาภาวะขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและทักษะแรงงานภาคอุตสาหกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาของภาค ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ การขยายตัวของเมือง รวมถึงการผลิตด้านเกษตรและอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และยังไม่ใช้แรงงานเข้มข้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวกระจุกตัวในบางจังหวัด แหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่รู้จัก และขาดความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างในพื้นที่

3) ศักยภาพและโอกาส ภาคตะวันออกเป็นศูนย์รวมที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีท่าเรือน้ำลึก และ ระบบโครงข่ายการขนส่งทางถนนและรถไฟ ที่สนับสนุนการเปิดประตูการค้าขนส่งของประเทศเข้าสู่ระบบโครงข่ายการเดินเรือนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่ยุ้จักแพร่หลายในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะพื้ทยา บางแสน เกาะช้าง และเกาะเสม็ด รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติประเภทป่าเขา น้ำตก และอุทยานแห่งชาติ เป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้หลักของประเทศโดยเฉพาะทุเรียน มังคุด และเงาะ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมแก่การทำประมงน้ำลึก และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นแหล่งเจียรไนอัญมณีที่มีคุณภาพ และมีชื่อเสียง รวมทั้งมีพรมแดนติดกับชายแดนกัมพูชาที่ใกล้กรุงเทพฯ และพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

4) แนวคิดและทิศทาง ภาคตะวันออกมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหลัก (Industrial heartland) และเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกและท่าอากาศยานนานาชาติ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่ในแนวระเปียงเศรษฐกิจตอนใต้ของ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Southern Economic Corridor และ Southern Coastal Economic corridor) ที่เชื่อมโยง เมียนมา – ไทย – กัมพูชา – เวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางลัดโลจิสติกส์ (Land bridge) เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนกับโลก ตะวันตกและโลกตะวันออก นอกจากนี้ ภาคตะวันออกยังเป็นแหล่งผลิตอาหารสำคัญของประเทศ ได้แก่ สุกกร กุ้ง ไข่ ข้าว และผลไม้ รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้น การพัฒนาภาคตะวันออกระยะต่อไป จะต้องพัฒนาต่อยอดฐานเศรษฐกิจที่มีอยู่ของพื้นที่ระเปียงเศรษฐกิจพิเศษด้านตะวันออก (EEC) และพื้นที่อื่นๆ ในภาค โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ และการค้าบริการ ควบคู่ไปกับการใช้ศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำและความพร้อมของสถาบันการศึกษาวิจัยยกระดับ สินค้าการเกษตรและบริการให้มีมูลค่าสูง เพื่อให้ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นกับดัก “ประเทศรายได้ปานกลาง”

4.1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น
- (2) เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน
- (3) เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยมีความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม เมืองมีมาตรฐาน บริการสาธารณะมีคุณภาพ และมีระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอย่างทั่วถึง
- (4) เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ

4.2) เป้าหมายและตัวชี้วัด

- (1) สัดส่วนคนจนภาคตะวันออกลดลง
- (2) สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ลดลง
- (3) มูลค่าการลงทุนภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น
- (4) จำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่เพิ่มขึ้น
- (5) จำนวนพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลนเพิ่มขึ้น
- (6) สัดส่วนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่รับประโยชน์ของระบบชลประทานเพิ่มขึ้น
- (7) การเข้าถึงระบบประปาเพิ่มขึ้น

- (8) คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
- (9) ร้อยละของปริมาณขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

4.3) แนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง

(1) พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงข่ายความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง หลักให้อื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมือง ส่งเสริมการพัฒนาคลุ่่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และอุตสาหกรรมแห่งอนาคตในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล นานาชีวิตในจังหวัดชลบุรี-ระยองให้เป็นฐานการกระจายรายได้ และการสร้างงานให้แก่ชุมชน พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่

(2) พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยพัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก ให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อนแห่งเอเชีย ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ สุกรและไก่ในจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

(3) ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว โดยฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม

(4) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วให้เป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและเวียดนาม พัฒนา เศรษฐกิจพิเศษชายแดนหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับจังหวัดเกาะกง กัมพูชา พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนบ้านแหลมและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและโพลินของกัมพูชา

(5) แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยบริหารจัดการน้ำเพื่อบรรเทาภาวะฝนแล้งและน้ำท่วมจันทบุรีและตราด ฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ คุ้มครองและฟื้นฟูป่าชายเลน ปะการัง หาดทราย และป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่กัดเซาะรุนแรง ได้แก่ จันทบุรีและฉะเชิงเทรา ดำเนินการตามมาตรการการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน โดยเฉพาะในบริเวณแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ แม่น้ำระยองตอนบน ตอนล่าง และแม่น้ำพังราดตอนบน พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการรวบรวม ขนย้าย และการกำจัดขยะจังหวัดชลบุรีและระยองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

5) แผนงาน/โครงการ กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้น ในการ ขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) สรุปได้ดังนี้

5.1) พัฒนาภาคพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรเทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน โครงการพัฒนาเมืองนวัตกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (EEC) โครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ โครงการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิคมอุตสาหกรรม Smart Park โครงการก่อสร้างท่าเรือ ชายฝั่ง A ที่ท่าเรือแหลมฉบัง โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ 3 โครงการปรับปรุงทางรถไฟท่าเรือจุกเสม็ด โครงการเขตส่งเสริมอุตสาหกรรม และนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand)

5.2) พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่สำคัญให้ได้มาตรฐาน อาทิ 10 โครงการศูนย์นวัตกรรมด้านเกษตรอาหาร และ Smart Farm ต้นแบบ โครงการศูนย์นวัตกรรมจากผลิตผลเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร โครงการสร้างนวัตกรรมอุตสาหกรรมอาหารและ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปสู่ตลาดโลก โครงการพัฒนาเกษตรกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STI for Smart Agriculture)

5.3) ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยว “Bike for All” โครงการพัฒนาศักยภาพธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ ธุรกิจ อาหาร ธุรกิจบริการสุขภาพ (สปา นวดเพื่อสุขภาพ ดูแลผู้สูงอายุ กายภาพบำบัด) ธุรกิจก่อสร้าง/วิศวกรรม และธุรกิจ ดิจิทัลคอนเทนต์ โครงการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนาโบราณสถาน โครงการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

5.4) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ถนนสายแยก ทล.348-บ.ป่าไร่ อำเภออรุณประเทศ จังหวัดสระแก้ว ถนนสาย ก1 ข และ ค1 ผังเมืองรวมเมืองตราด จังหวัดตราด โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โครงการขยายการค้าการลงทุนชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมตลาดการค้าชายแดน กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.5) แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อาทิ โครงการก่อสร้าง/ปรับปรุงแหล่งน้ำ เพิ่มพื้นที่ชลประทาน ป้องกันและ

บรรเทาภัยจากน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งในพื้นที่ตะวันออก โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย พื้นที่พญาและนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ทั้งนี้แผนงาน/โครงการยังเป็นเพียงข้อเสนอเบื้องต้นที่จะนำไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาภาคตะวันออกแบบบูรณาการที่สมบูรณ์ ภายใต้กระบวนการและกลไกการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการระดับภาค 6 ภาค ต่อไป

2. ความเป็นมาของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้นักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผ่านกลไกการบริหารจัดการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

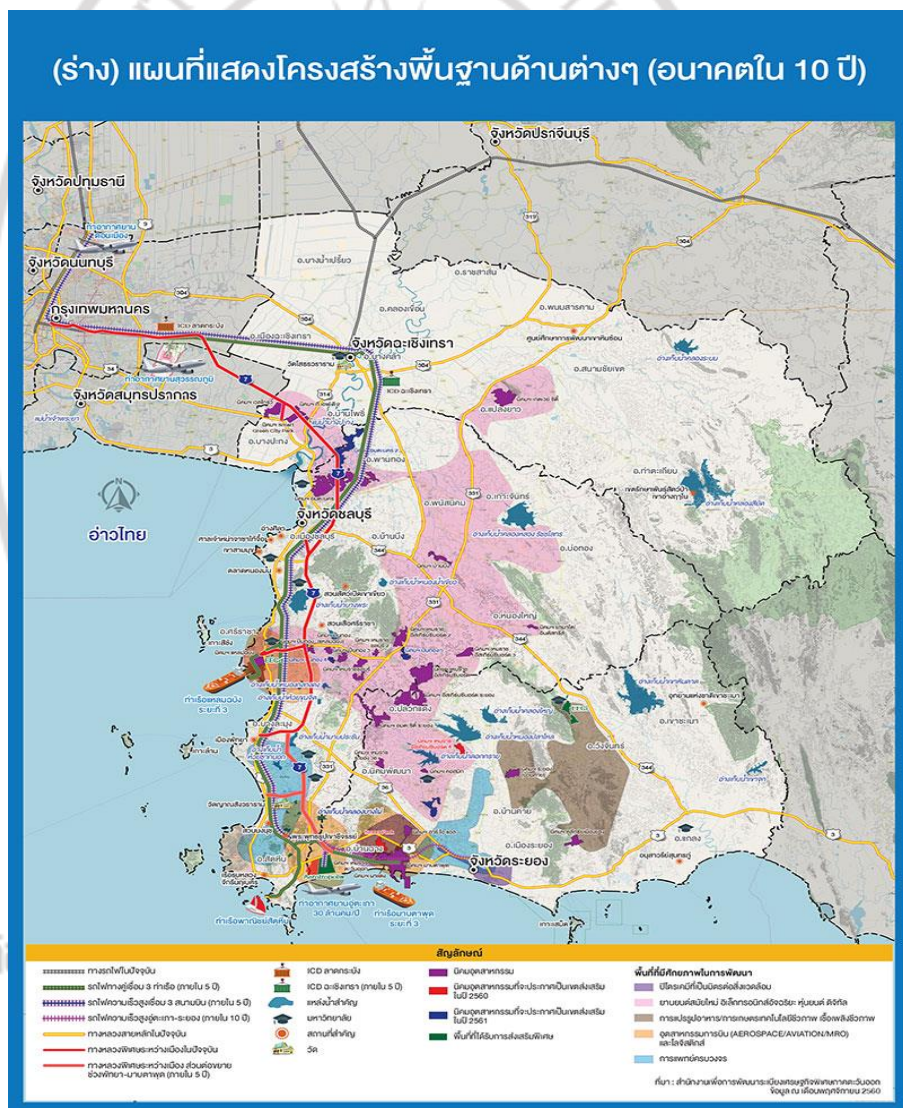

ภาพที่ 4.1 แผนที่แสดงโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ (ปัจจุบัน-ภายใน 5 ปี)

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

เป้าหมายการพัฒนาโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ ที่ผลักดันให้ประเทศไทยลุกขึ้นมายกระดับประเทศใหม่เพื่อความอยู่รอด และเป็นการสร้างฐานความเจริญครั้งใหม่ของประเทศ เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่ยุค “ไทยแลนด์ 4.0”

โดยมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายนำร่องใน 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง อีกทั้งยังได้กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับการลงทุน และการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดระบบการสะสมเทคโนโลยีเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ (อนาคตใน 10 ปี)
ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2560 เรื่องการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกทั้งหมด 8 แผน ซึ่งแต่ละแผนจะเชื่อมโยงกัน นำไปสู่การพัฒนาพื้นที่อีอีซีอย่างสมบูรณ์แบบเป็นรูปธรรมและยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งนี้ แผนการพัฒนาพื้นที่อีอีซี ทั้ง 8 แผน ประกอบด้วย

- 1) แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 2) แผนปฏิบัติการการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 3) แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยีในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 4) แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 5) แผนปฏิบัติการการพัฒนาเมืองใหม่และชุมชน
- 6) แผนปฏิบัติการการพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจ และศูนย์กลางการเงินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 7) แผนปฏิบัติการการประชาสัมพันธ์และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกับประชาชนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 8) แผนปฏิบัติการการเกษตร ชลประทาน และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

จากแผนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสนอ โดยการกำหนดคลัสเตอร์เป้าหมายในระยะแรก ได้แก่

- 1) Super Cluster ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์โทรคมนาคม คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคลัสเตอร์ดิจิทัล
- 2) Cluster ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมทั่วไป ได้แก่ เกษตรแปรรูป สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
- 3) กิจการเป้าหมายที่จะส่งเสริมเป็นพิเศษในแต่ละคลัสเตอร์ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ
 - 1) กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคลัสเตอร์ และ 2) กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตที่มีความสำคัญสูง

โดยมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในรูปแบบคลัสเตอร์ให้เป็นรูปธรรมและทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานการพัฒนา

3. แนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

การพัฒนาโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ใน 3 จังหวัดภาคตะวันออก คือจังหวัดชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเขตพัฒนาเมืองโดยมีเป้าหมายในการพัฒนา 7 ด้าน คือ (มณฑลพิธี โอทองคำ, 2561)

1) พื้นที่ การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่ครอบคลุม 3 จังหวัด คือจังหวัดชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา รวมทั้งพื้นที่อื่นที่มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเพิ่มเติม โดยแบ่งเป็น

1. ฉะเชิงเทรา เป็นเมืองที่รองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเป็นเมืองอยู่อาศัยของผู้มีรายได้ระดับกลางและรองรับการขยายหรือเคลื่อนย้ายของหน่วยงานรัฐจากในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

2. ชลบุรีมีศักยภาพการพัฒนาไปสู่ศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาทักษะนานาชาติ เพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงานที่มีฝีมือสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ และพัฒนาเป็นเมืองพักตากอากาศสำหรับการอยู่อาศัย โดยมีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ครบถ้วน

3. แหลมฉบังและศรีราชา เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่ของอาเซียน มุ่งเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตขั้นสูง เช่น เทคโนโลยีด้านหุ่นยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ขั้นสูง ยานยนต์สมัยใหม่ นอกจากนี้ยังมีการลงทุนระบบโลจิสติกส์ยุคดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งทางบก ทางทะเลและทางอากาศ เพื่อยกระดับเป็นประตูสู่กลุ่มเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำโขงที่มีการเชื่อมต่อกับประเทศจีน เวียดนาม ลาว กัมพูชา เมียนมาร์

4. พัทยาและอู่ตะเภา เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น เขตพื้นที่พัทยาสามารถยกระดับเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค ทั้งในด้านการแพทย์เชิงท่องเที่ยว (Medical Tourism) การจัดอบรมสัมมนาและการจัดประชุมต่างๆ และการสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสำหรับผู้มีรายได้สูง ในขณะที่พื้นที่อู่ตะเภาสามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การสร้างอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าเชิงพาณิชย์ อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน เขตปลอดภาษีต่างๆ ธุรกิจต่อเรือและท่าเรือน้ำลึก

5. ระยอง เป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดทั้งในด้านการผลิตและการวิจัย ให้สอดคล้องกับกระแสอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพต่างๆ เช่น การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ (Bio fuel) พลาสติกชีวภาพ (Bio plastic) รวมไปถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการเกษตรและอาหารระดับสูงที่เป็นมาตรฐานสากล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพที่ 4.3 พื้นที่เป้าหมาย จังหวัดชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา

ที่มา : (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

2) อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบไปด้วย Super Cluster/Cluster ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และ 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคต 2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ 3) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ 4) อุตสาหกรรม การแปรรูปอาหาร 5) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ 7) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ 8) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร 9) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ และ 10) อุตสาหกรรมดิจิทัล

3) การเชื่อมโยงการพัฒนาทางคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงการเดินทางทั้งทางอากาศ ทางบก ทางรางและทางน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ลดเวลาการเดินทางและประหยัดค่าขนส่ง โดยมีกลุ่มโครงการที่สำคัญ 2 กลุ่ม คือ

1. เชื่อมโยงกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) กับภูมิภาคทางอากาศ ผ่านโครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออกมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอากาศยานและโลจิสติกส์ทางอากาศ เชื่อมโยงการเดินทางของ

ผู้โดยสารของสนามบินหลัก (ดอนเมือง สุวรรณภูมิ อุตะเภา) โดยรถไฟความเร็วสูงเพื่อให้การเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับพื้นที่ไม่เกิน 1 ชม.

2. เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าของประเทศไทยกับภูมิภาค โดยพัฒนารถไฟทางคู่ เชื่อมโยงจีน ลาว ไทย กัมพูชา เพิ่มระบบการขนส่งสินค้าแบบไร้รอยต่อแบบอัตโนมัติ ผ่านศูนย์กระจายสินค้าใหม่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปยังท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง รวมทั้งส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกโดยการพัฒนาท่าเรือสำราญ (Cruise Port) ที่ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ

4) การจัดตั้งเขตส่งเสริม เป็นการเพิ่มบริเวณพื้นที่ในระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด ที่ผู้ประกอบการอยู่อาศัยหรือพำนักในพื้นที่ดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการประกอบกิจการอยู่อาศัยหรือพำนักเป็นพิเศษ ตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและเขตส่งเสริมเพื่อรองรับกิจการอุตสาหกรรม อย่างน้อย 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตามที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนด คือ

1. เขตนวัตกรรมระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EECi) หรือ Innovation Park ซึ่งเป็นศูนย์กลางการวิจัยและนวัตกรรม ด้านระบบอัตโนมัติหุ่นยนต์และระบบอัจฉริยะ (ARIPOLIS) ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ (BIOPOLIS) ด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (SPACE KRENOVAPOLIS) รวมทั้งโครงการสตาร์ทอัพ เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เขตนวัตกรรมระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกสามารถแบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ 1) เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ 2) แบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงและยานยนต์สมัยใหม่ 3) การบินและอากาศยาน 4) เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ 5) ระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ 6) เครื่องมือทางการแพทย์

2. เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (EECd) หรือ Digital Park (กรุงเทพฯ ภูเก็ต, 2560) เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีและสร้างสรรค์งานด้านดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ เช่น แอปพลิเคชัน ศูนย์บริการจัดเก็บข้อมูลและนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์อัจฉริยะต่างๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตเพื่อนำไปสู่การให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมด้านดิจิทัลที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัลแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ 1) ฮาร์ดแวร์และอุปกรณ์อัจฉริยะ 2) ซอฟต์แวร์และระบบอัจฉริยะ 3) บริการดิจิทัลและการออกแบบ 4) อุปกรณ์และบริการสื่อสาร 5) เนื้อหาดิจิทัลและข้อมูลดิจิทัล และ 6) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

3. เขตโครงสร้างพื้นฐานระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EECa) ซึ่งเป็นเมืองการบินของภาคตะวันออก โดยมีสนามบินอุตะเภา

นอกจากนี้จะเป็นเขตส่งเสริมเพื่อรองรับกิจการอุตสาหกรรมนิคมอุตสาหกรรม Smart Park (ดังภาพที่ 4.4) คือ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ดแห่งที่ 4 นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง 4 นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง 5 นิคมอุตสาหกรรมอมตะนครโครงการ 2

ภาพที่ 4.4 การลงทุนของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา
ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2559 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

5) การพัฒนาและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ประกอบด้วย เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of innovation: EECi) เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Eastern Economic Corridor of digital: EECd) เขตโครงสร้างพื้นฐานระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of aviation: EECa) และเขตอำนวยความสะดวกแบบเบ็ดเสร็จในทุกขั้นตอนในจุดเดียว (Eastern Economic Corridor Total Solution Center: EEC TSC) เพื่อให้ทันการลงทุนประหยัดเวลาในการขออนุญาตต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานจึงเป็นข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่งของ EEC

6) การกำหนดสิทธิประโยชน์การลงทุนเต็มรูปแบบ เป็นการกำหนดสิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายการลงทุน มี 3 ลักษณะคือ

1. การปรับปรุง พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน เพื่อให้สิทธิประโยชน์กับผู้ลงทุนผลิตเป็นสำคัญ แต่จะครอบคลุมถึงผู้ใช้ ผู้ผลิตและผู้สนับสนุน
2. จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อใช้สนับสนุนในการเจรจา เพื่อดึงดูดนักลงทุนที่เป็นเป้าหมายเฉพาะ เพื่อให้เงินสนับสนุนสำหรับโครงการการลงทุนพิเศษที่เป็นที่ต้องการสูง

3. มาตรการเสริมเพื่อสนับสนุนการลงทุน โดยเพิ่มสิทธิประโยชน์พิเศษยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 17 อัตราภาษีรายได้บุคคลธรรมดาของผู้เชี่ยวชาญชั้นนำระดับนานาชาติ และไม่เกินร้อยละ 15 สำหรับผู้เชี่ยวชาญระดับสูง และผู้บริหารระดับสูงที่จำเป็นในโครงการลงทุนและสามารถสร้างประโยชน์ให้ประเทศ ให้สิทธิประโยชน์การเข้าออกและการทำงานของผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากต่างประเทศเทียบเท่าคนไทยครั้งละ 5 ปี ตลอดช่วงอายุการส่งเสริมการลงทุน รวมทั้งยกเว้นอากรขาเข้าของที่นำเข้ามาเพื่อทำการวิจัย พัฒนา หรือทดสอบ

7) การร่วมลงทุนกับเอกชนหรือให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันจัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการในการร่วมลงทุนกับเอกชนหรือให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน เพื่อให้การลงทุนที่สำคัญๆ สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว โดยรักษากระบวนการและมาตรฐานความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูล ตรวจสอบ ตามการร่วมลงทุนกับเอกชนโดยทั่วไปตาม พระราชบัญญัติร่วมลงทุนฯ ปี 2556 ซึ่งจะสามารถลดระยะเวลาการอนุมัติโครงการโดยการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนร่วมกันและคู่ขนานกันทำให้สามารถลดระยะเวลาในการดำเนินการเหลือเพียง 8 - 10 เดือน (จากปกติ 20 - 40 เดือน)

4. โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor : EFC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก(Eastern Economic Corridor : EEC) มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาให้ภาคตะวันออกของไทย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อนที่มีชื่อเสียงของประเทศ ก้าวสู่การเป็นมหานครผลไม้ของโลก

4.1 ความเป็นมาของโครงการ

ความเป็นมาของการจัดตั้งโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) เกิดขึ้นจากการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 5-6 กุมภาพันธ์ 2561 ณ อาคารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ซึ่งภายหลังเสร็จสิ้นการประชุมได้มีแถลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งสรุปสาระสำคัญในเรื่องการจัดตั้งโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก ดังนี้ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561)

ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) ได้เสนอโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก(Eastern Fruit Corridor) ในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยมีสาระสำคัญดังที่กระทรวงอุตสาหกรรม รายงานว่า ภาคตะวันออกเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยมีผลไม้ที่สำคัญได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง ในปีการเพาะปลูก 2559 สัดส่วนการผลิตผลไม้มากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ มาจากพื้นที่ภาคตะวันออก แต่ราคาต่อหน่วยของผลไม้บางชนิดยังมีราคาที่ไม่สูงมากนัก เนื่องจากประเทศไทยยังขาดการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผลไม้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตลาด ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออก ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรและที่เกี่ยวข้องเนื่องไปพร้อมกันด้วย เนื่องจากเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับพื้นที่ อีกทั้งยังมีส่วนในการผลิตวัตถุดิบต้นน้ำที่จะส่งต่อไปยังภาคอุตสาหกรรมกลางน้ำ

และปลายน้ำ เพื่อผลิตสินค้าแปรรูปการเกษตร นอกจากนี้ เมื่อบริษัทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคการเกษตรจะพบว่า เป็นภาคการผลิตที่มีเกษตรกรและธุรกิจต่อเนื่องอีกจำนวนมาก

จากปัจจัยและปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นที่รัฐบาลต้องดำเนินการเร่งศึกษาและพัฒนาความเป็นไปได้ ในการยกระดับภาคตะวันออกเป็นมหานครผลไม้ของโลกอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อรองรับการลงทุนจากภาคเอกชนในอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้ง 10 คลัสเตอร์ ทำให้พื้นที่นี้มีจุดแข็งที่มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถรองรับการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มเป้าหมายเกษตรกรจำนวนมากกระจายในพื้นที่ภาคตะวันออกที่มีการผลิตผลไม้ที่สำคัญๆ ในพื้นที่ และมีความต้องการที่จะยกระดับมูลค่าของผลผลิต จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ในพื้นที่ EEC เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่อุปทาน ผลไม้ภาคตะวันออก รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ภาคตะวันออก

4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

การจัดตั้งโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกเพื่อยกระดับภาคตะวันออกเป็นมหานครผลไม้ของโลก มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกแบบรายละเอียด (Detail Design) และข้อเสนอโครงการสำหรับงานประมูลก่อสร้าง
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลไม้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนผลไม้ในภาคตะวันออก
- 4) เพื่อสร้างและพัฒนาเกษตรกรชาวสวนผลไม้ และผู้ประกอบการในห่วงโซ่ผลไม้
- 5) เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกของประเทศไทยให้เป็นมหานครผลไม้ของโลก

4.3 องค์ประกอบของโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

- 1) การสร้างระบบการประมูลซื้อขายผลไม้ที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
- 2) การควบคุมและพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
- 3) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำเลที่ตั้งของโครงการอยู่ใกล้สนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือมาบตาพุด และโครงการรถไฟรางคู่ซึ่งเกิดขึ้นในอนาคต
- 4) การพัฒนา One Stop Service การค้าผลไม้สดแปรรูป ทั้งระบบ ห้างเย็น ระบบคลังสินค้า ระบบการขนส่ง การบรรจุภัณฑ์ ระบบธนาคาร สถาบันการเงิน ระบบเอกสารการขออนุญาตทางราชการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ

5) การจัดทำสิทธิประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อเกษตรกร ผู้ประกอบการ นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสีย โดยจัดมาตรการสนับสนุนด้านการเงินผ่านสถาบันการเงินของรัฐและที่ไม่ใช่การเงิน

6) ความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกให้มีประสิทธิภาพ

4.4 การดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกมีการดำเนินโครงการ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนการศึกษาโครงการ การดำเนินโครงการในระยะที่ 1 จึงประกอบด้วย

1) การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

(1) การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้านพื้นที่ด้านการเพาะปลูกผลไม้และการขยาย ในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่ภาคตะวันออก ที่ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงพื้นที่อื่นใดที่เกี่ยวข้อง

(2) รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลไม้ทั้งหมดในพื้นที่ภาคตะวันออก

(3) รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนา ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลไม้ รวมถึงระเบียงข้อบังคับต่างๆ ในพื้นที่ ที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของผลไม้ ที่สมบูรณ์และยั่งยืนในทุกมิติ

(4) รวบรวมข้อมูล ซึ่งครอบคลุมทั้งข้อมูลเอกสาร การศึกษา และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการจัดการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่ตั้งโครงการสำคัญ

(5) สำรวจพื้นที่และความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความได้เปรียบ เสียเปรียบในพื้นที่แต่ละแห่ง

(6) ประเมินผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น จากการดำเนินการของโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) รวมทั้งข้อเสนอในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเหล่านั้น

(7) ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ ระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ที่ครอบคลุมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน เกษตรกร ในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนได้เสีย จำนวนอย่างน้อย 8 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย 100 คน ในแต่ละครั้ง

2) การออกแบบโครงร่าง (Conceptual Design) เพื่อทำการศึกษารายละเอียดทางด้านอุปสงค์ และอุปทานของผลไม้ในภาคตะวันออก การศึกษาข้อมูลพื้นที่ของโครงการ การศึกษา

ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนของโครงการ ตลอดจนการออกแบบโครงสร้างของโครงการเพื่อนำไปกำหนดในการออกแบบเชิงวิศวกรรม

3) ร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตลาดประมุลสินค้าเกษตร เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ความสำเร็จจากประเทศนั้น

4) การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม(EIA) และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder and Public Hearing) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของโครงการที่มีต่อพื้นที่ การจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder and Public Hearing)

5) ศึกษาโครงสร้างการลงทุนและการบริหารจัดการ โดยให้มีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งในและต่างประเทศ

6) ศึกษารูปแบบแรงจูงใจ การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของทุกภาคส่วนต่อโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor)

7) การออกแบบเชิงวิศวกรรม (Detail Design) เพื่อออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม โครงสร้างและรูปแบบรายการอาคารต่างๆ ของโครงการตามที่ได้จากการออกแบบโครงสร้าง

8) การประกาศการทดสอบความสนใจของนักลงทุน (Market sounding) เพื่อเป็นการประกาศ เชิญชวนจากรวมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ จากนักลงทุนทั้งในและนอกพื้นที่

ระยะที่ 2 ของโครงการ หลังจากได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้และการออกแบบรายละเอียดของ โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออกในระยะที่ 1 เรียบร้อยแล้ว ในระยะที่ 2 คือ การก่อสร้าง ติดตั้งและทดสอบระบบ ตามแบบที่ออกแบบไว้

ระยะที่ 3 ของโครงการคือการเริ่มให้บริการ

4.5 กลุ่มเป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย ของโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก ประกอบด้วย

1) เกษตรกรชาวสวนผลไม้ และสหกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคตะวันออก

2) ผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่อุปทานของผลไม้

3) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาดำเนินการ โครงการฯ มีระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป โดยระยะที่ 1 ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ระยะเวลา 9 เดือน (มีนาคม – ธันวาคม 2561) ระยะที่ 2 การก่อสร้าง และติดตั้งระบบ ระยะเวลา 12 เดือน (มกราคม – ธันวาคม 2562) ระยะที่ 3 การเริ่มให้บริการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

4.6 ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

สำหรับดำเนินโครงการฯ ในระยะที่ 1 ประมาณการค่าใช้จ่าย โดยมีงบประมาณจำนวน 80 ล้านบาท ประกอบด้วย

1) การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) และการออกแบบโครงสร้าง (Conceptual Design) 25 ล้านบาท

2) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing) 5 ล้านบาท

3) การออกแบบเชิงวิศวกรรม (Detail Design) และประกาศการทดสอบความสนใจของนักลงทุน (Market Sounding) 50 ล้านบาท

ส่วนงบประมาณสำหรับการดำเนินงานในระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ขึ้นอยู่กับผลการศึกษาความเป็นไปได้

4.7 มติคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และให้กระทรวงอุตสาหกรรม บูรณาการการดำเนินโครงการฯ นี้ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โครงการฯ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจร ของกระทรวงพาณิชย์ แล้วให้นำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) พิจารณาก่อนดำเนินการต่อไป สำหรับงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการฯ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความเห็นของ สำนักงบประมาณ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

โดยสรุป โครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (EFC) มีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวให้เข้ากับอุตสาหกรรม ให้พื้นที่จันทบุรีและตราดสามารถเชื่อมต่อกับระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และได้อนุมัติกรอบเงินงบประมาณ เพื่อดำเนินโครงการในระยะที่ 1 จำนวน 80 ล้านบาท เริ่มดำเนินการในปี 2561 ในการศึกษาโครงการ ออกแบบโครงสร้าง รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยจัดระบบการซื้อขายผลไม้ให้เป็นสากล ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองราคา เนื่องจากปัจจุบันการซื้อขายผลไม้ของเกษตรกรมีการตกลงราคาซื้อขายกันล่วงหน้าโดยตรงระหว่างเกษตรกรและผู้ซื้อ ในลักษณะการซื้อขายผลไม้แบบยกสวน โดยจ่ายเงินมัดจำล่วงหน้าให้เกษตรกรผู้ผลิต จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้ โดยโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก เป็นโครงการที่จะนำแนวความคิดการพัฒนาตลาดประมูลไม้ดอกจากประเทศเนเธอร์แลนด์มาประยุกต์ให้เป็นระบบตลาดประมูลซื้อขายผลไม้ ซึ่งคาดว่าเกษตรกรในพื้นที่ภาคตะวันออกจะมีรายได้เพิ่ม 2-3 เท่า ลดปัญหาผลผลิตทางการเกษตรขาดแคลนหรือล้นตลาด แก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ หากโครงการนี้ประสบความสำเร็จ จะมีขยายไปยังจังหวัดอื่นต่อไป โดยโครงการจะตั้งอยู่ในนิคม Smart Park จังหวัดระยอง ในพื้นที่อีอีซี ซึ่งจะมีการจัดทำห้องเย็นขนาดใหญ่สำหรับกักตุนผลผลิตที่รวบรวมได้จากเกษตรกร ก่อนส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ หรือเข้าสู่กระบวนการแปรรูป เป็นการผลักดันให้ภาคตะวันออกเป็นมหานครผลไม้ของโลกภายในปี 2564 (ไทยพับลิก้า, 2561)

5. ความคืบหน้าของโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

โครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก(Eastern Fruit Corridor) หรือ EFC มีเป้าหมายคือการทำให้ประเทศไทยเป็น “มหานครผลไม้ของโลก” โดยจะมีการสร้างห้องเย็นขนาดใหญ่ในพื้นที่นิคม Smart Park ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งโครงการดังกล่าวตั้งอยู่ในเขต

พื้นที่ EEC เพื่อทำหน้าที่เก็บรักษาผลไม้ในภาคตะวันออกให้คงความ “สด” และ “ใหม่” ไม่ต้องรีบขาย ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาระงาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำได้ สำหรับในช่วงของการศึกษานี้ มีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินโครงการดังกล่าว พอจะสรุปได้ดังนี้ (ข่าวเดลินิวส์, 2563)

- 1) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study: FS) เสร็จสิ้นแล้วในช่วงต้นปี 2562
- 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จัดเตรียมพื้นที่ขนาด 23 ไร่ ใน ต.มาบข่า อ.นิคมพัฒนา จ.ระยอง ไว้รองรับให้เสร็จภายในปี 2563 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม Smart Park ที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) รับผิดชอบอยู่ และได้ประกาศเป็นพื้นที่เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษที่จะได้สิทธิประโยชน์ตามมาตรา EEC
- 3) รูปแบบของโครงการจะสร้างห้องเย็นสำหรับจัดเก็บผลไม้ อาคารคลังสินค้า อาคารโลจิสติกส์และบรรจุภัณฑ์ อาคารสำนักงานด้านศุลกากรและชิปปิ้งพื้นที่แสดงสินค้า อาคารประมูลผลไม้ โดยจะมีการใช้แนวทางประชารัฐให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม คาดว่าจะมีมูลค่าลงทุนถึง 1,500 ล้านบาท
- 4) โครงการดังกล่าวจะมีเอกชนผู้มีส่วนร่วมในการลงทุนประกอบด้วย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท บางกอกอินดัสเทรียลแก๊ส จำกัด (BIG) ที่ได้ลงนามสัญญาร่วมทุนโครงการหน่วยแยกอากาศ (Air Separation Unit) กำลังผลิต 450,000 ตัน/ปี เพื่อผลิตก๊าซไนโตรเจนป้อนให้กับห้องเย็นในโครงการ EFC ที่คาดว่าจะดำเนินการผลิตเชิงพาณิชย์ได้ภายในปี 2564 ขณะที่ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG จะลงทุนในส่วนของคลังสินค้าและโลจิสติกส์ บรรจุภัณฑ์
- 5) โครงการดังกล่าว จะนำระบบเกษตรสหกรณ์เข้ามาบริหารจัดการในส่วนของผลไม้ที่จะส่งเข้ามา โดยจะสามารถรองรับผลไม้ได้หลายแสนตัน เช่น เงาะ 1.51 แสนตัน ทุเรียน 3.43 แสนตัน สับปะรด 3.54 แสนตัน ขนุน 1 หมื่นตัน มะม่วง 2.6 หมื่นตัน มังคุด 1.19 แสนตัน ลองกอง 1.98 แสนตัน และจะมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นอื่นๆ อีก เช่น การประมูลผู้ส่งออก (Exporter auction) ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (Finished product) เป็นต้น
- 6) กำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตผลไม้เมืองร้อนทั้งสดและแปรรูปให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประกอบด้วย
 - (1) กำหนดและส่งเสริมมาตรฐานการผลิตและการค้าผลไม้เกรดพรีเมียมทั้ง Q-GAP, Thai GAP, Thailand Trust Mark โดยยกระดับสัดส่วนสินค้าเกรดพรีเมียมเพิ่มสูงขึ้นจากปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 10% ของผลผลิตรวม ให้เพิ่มขึ้นเป็น 20%
 - (2) ส่งเสริมการทำตลาดผลไม้เกรดรอง โดยการเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป เช่น ผลที่รูปทรงไม่สวย แก้ปัญหาโดยการแกะออกมาใส่แพ็คเกจพร้อมรับประทาน
 - (3) การสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการแปรรูป
 - (4) การนำนวัตกรรมและงานวิจัยมาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ผลไม้ เช่น การทำน้ำเชื่อมลำไย หรือลำไยไซรัป รับประทานเพื่อสุขภาพ และช่วยดูดซับปริมาณผลไม้ตกเกรดได้มากขึ้น

6. การดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อรองรับโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก

การดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อรองรับโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก ประกอบด้วยโครงการที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและโลจิสติกส์ ตามแผนปฏิบัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) รวมถึงโครงการที่เกี่ยวข้องด้านการสนับสนุนและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีดังนี้

6.1 ยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจร

ตามมติคณะรัฐมนตรี อนุมัติหลักการโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และให้กระทรวงอุตสาหกรรมบูรณาการดำเนินการโครงการร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โครงการฯ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจรของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอแผนยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจร โดยมีเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นชาติมหาอำนาจด้านการค้าผลไม้เมืองร้อนของโลก ภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

1) มุ่งเน้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตผลไม้เมืองร้อนสดและแปรรูป ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1.1 กำหนดและส่งเสริมมาตรฐานการผลิตและการค้าผลไม้เกรดพรีเมียม

กลยุทธ์ที่ 1.2 ส่งเสริมการทำตลาดผลไม้เกรดรอง

กลยุทธ์ที่ 1.3 ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่(New Product Development)

กลยุทธ์ที่ 1.4 ส่งเสริมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลไม้ของไทย

2) สร้างและพัฒนาช่องทางการจำหน่ายและกระจายผลไม้ไทยให้มีการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 2.1 ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและคัดคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2.2 ส่งเสริมให้มีตลาดกลางที่มีระบบอำนวยความสะดวกครบวงจรและ

พัฒนาไปสู่ระบบประมูล (Inter Auction)

กลยุทธ์ที่ 2.3 จัดหาสถานที่ จำหน่ายและเชื่อมโยงเครือข่าย(ตลาดสด/ตลาดต้องชม/ร้านธงฟ้าประชารัฐ/หน่วยงานรัฐและเอกชน)

กลยุทธ์ที่ 2.4 ส่งเสริมการขายช่องทางต่างๆ (ออนไลน์/ช่องทางซื้อขายล่วงหน้า/ตลาดชายแดน)

กลยุทธ์ที่ 2.5 ขยายช่องทางการตลาดต่างประเทศ/แสวงหาตลาดใหม่

กลยุทธ์ที่ 2.6 การสร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้รวบรวมและตลาด

3) สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านการค้าและการลงทุนของผู้ประกอบการค้าผลไม้ของไทย ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 3.1 จัดหาสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษ เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้ผู้ประกอบการรับซื้อและสหกรณ์การเกษตร

กลยุทธ์ที่ 3.2 ประสานเชื่อมโยงสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน และแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการ เพื่อผลักดันการขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตผลไม้คุณภาพ

4) ประชาสัมพันธ์สินค้าผลไม้เมืองร้อนของไทยให้เป็นที่ต้องการของตลาด

ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 4.1 รมรณรงค์และส่งเสริมให้เกิดการบริโภคผลไม้เพิ่มขึ้นเป็นการทั่วไป โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมตลาดเฉพาะสินค้าในพื้นที่จังหวัดที่มีกำลังซื้อสูงหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติรู้จักผลไม้ไทยมากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างค่านิยมในการบริโภคผลไม้ภายในสถานศึกษาเพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่บริโภคผลไม้มากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4.3 ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อกระตุ้นอุปสงค์การบริโภคผลไม้หลากหลายชนิดตามช่วงเทศกาลและฤดูกาลของผลไม้

กลยุทธ์ที่ 4.4 การส่งเสริมการขายผลไม้ในต่างประเทศ และสร้างตราสินค้า หรือทำ Branding

6.2 โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ (มาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่)

โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ (มาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่) เป็นหนึ่งในการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและโลจิสติกส์ตามแผนปฏิบัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โครงการรถไฟทางคู่สายตะวันออก (ฉะเชิงเทรา-พัทยา-มาบตาพุด) โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ (ระยอง-จันทบุรี-ตราด) โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (ชลบุรี-พัทยา-มาบตาพุด) โครงการศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maintenance Repair and Overhaul : MRO) ณ ท่าอากาศยานอู่ตะเภา โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ 3 และโครงการขยายทางหลวงสายรอง

โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่เป็นหนึ่งในโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเดินทาง และการขนส่งทางราง ลดระยะเวลาการเดินทาง ลดต้นทุนโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของผู้ประกอบการทุกภาคส่วน รองรับการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) โครงการระเบียงผลไม้ ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor: EFC) เชื่อมโยง นิคมอุตสาหกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชื่อมโยงประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนเพิ่มความสะดวกรสบายในการเดินทาง เพื่อจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้บริการขนส่งทางรางให้มากยิ่งขึ้น

วันที่ 8 มีนาคม 2561 รัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงคมนาคม โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย จัดจ้างที่ปรึกษา เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการก่อสร้างทางคู่สายชุมทางทางศรีราชา – ระยอง และมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่ วงเงิน 38,750,000 บาท ซึ่งมีแนวเส้นทางครอบคลุม เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เป็นหนึ่งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำคัญของประเทศ และพื้นที่ระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor : EFC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในจังหวัดระยอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทางรถไฟ สร้างโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ที่สมบูรณ์ เสริมความสามารถในการแข่งขันทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวให้กับประเทศ การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) จึงได้ดำเนินการจ้างบริษัท เอ็ม เอ

เอ คอนซัลแตนท์ จำกัด บริษัท เอเชียน เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ เมเนจเม้นท์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เอ็มเอชพีเอ็ม จำกัด บริษัทดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด และ บริษัท ทีแอลที คอนซัลแตนท์ จำกัด เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการก่อสร้างทางคู่สายชุมทางทางศรีราชา - ระยอง และมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่ เพื่อการสนับสนุนสำหรับการดำเนินการโครงการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในอนาคต โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน 6 เดือน

1) ลักษณะของโครงการ โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่ มีสถานีทั้งสิ้น 29 สถานี เป็นการก่อสร้างสถานีใหม่ทั้งหมด ประกอบไปด้วย สถานีขนาดใหญ่ 3 แห่ง ได้แก่ สถานีระยอง สถานี จันทบุรี และสถานีตราด สถานีขนาดกลาง 1 แห่ง ได้แก่ สถานีแกลง สถานีขนาดเล็ก 15 แห่ง ที่หยุดรถไฟ 15 แห่ง สถานียานเก็บกองและขนถ่ายตู้สินค้า (Container Yard: CY) รวม 3 แห่ง ได้แก่ โกล้ทางเข้านิคมอมตะซีดีระยอง บริเวณอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี บริเวณอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยก่อสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างศูนย์ซ่อมบำรุง (DEPOT) โกล้กับสถานีเมืองตราดอีก 1 แห่ง โดยมีเส้นทางที่ผ่านสวนผลไม้ ตลาดกลางประมุลผลไม้ และลานกองเก็บสินค้าในบริเวณใกล้เคียงในพื้นที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความสะดวกในการขนส่งและกระจายผลไม้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ ส่งเสริมการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor: EFC) สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันประเทศไทยให้เป็นผู้นำด้านการผลิตผลไม้เมืองร้อน หรือ “มหานครผลไม้โลก”

โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่ มีแผนเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2547 คาดการณ์ว่าจะมีปริมาณผู้โดยสาร และปริมาณการขนส่งสินค้าทางรถไฟดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปริมาณผู้โดยสาร และปริมาณการขนส่งสินค้าทางรถไฟที่คาดการณ์ในโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่

ประเภท	ปี พ.ศ. 2574	ปี พ.ศ. 2584	ปี พ.ศ. 2594	ปี พ.ศ. 2604
ผู้โดยสาร (คน/วัน)	15,162	21,236	28,907	39,331
สินค้าเกษตร (ตัน/ปี)	574,763	996,457	1,759,782	3,144,590
สินค้าอุปโภค-บริโภค (ตัน/ปี)	46,071	75,046	122,241	199,118

ที่มา : (การรถไฟแห่งประเทศไทย, 2562) วิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

(1) เชื่อมโยงโครงข่ายโลจิสติกส์ เชื่อมโยงนิคมอุตสาหกรรมในภูมิภาค รองรับธุรกิจนำเข้าและส่งออก ภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (EFC)

(2) เพิ่มศักยภาพภาคอุตสาหกรรม ลดต้นทุนการขนส่งสินค้า

(3) ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการเดินทางที่สะดวกสบาย

(4) ลดปัญหามลพิษ ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

(5) ประชาชนมีทางเลือกในการเดินทาง

3) ความก้าวหน้าของโครงการ

(1) ประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวเส้นทางเลือกของโครงการงานบริการที่ปรึกษา เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการก่อสร้างทางคู่สายชุมทางศรีราชา-ระยอง และมาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี-ตราด-คลองใหญ่ โดยจัดประชุมระหว่างวันที่ 27 พฤษภาคม - 27 มิถุนายน 2562

(2) การประชุมใหญ่ระดับจังหวัดเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามแนวเส้นทางที่ได้รับการคัดเลือก เพื่อชี้แจง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผลการศึกษาของโครงการ แนวเส้นทางที่เหมาะสม รูปแบบเบื้องต้น และการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น เพื่อนำไปประกอบการสรุปผลการศึกษาความเหมาะสมของโครงการใหม่มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อประชาชน โดยจัดประชุมระหว่างวันที่ 23-26 กรกฎาคม 2562

6.3 แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี

แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2557 – 2560) มีวิสัยทัศน์ “เมืองน่าเที่ยว น่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการค้าผลไม้คุณภาพ อัญมณีและเครื่องประดับชั้นเลิศ ปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียน” โดยมีเป้าประสงค์รวม 4 ข้อ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2556, หน้า 32) ได้แก่

1) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูปและมูลค่าการค้าชายแดน

2) เพิ่มมูลค่าการค้าอัญมณี และเครื่องประดับ

3) จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4) ประชาชนพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ครอบคลุมยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและการค้าพืชผล ตลอดจนสินค้าเกษตรแปรรูป

คุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่อัญมณี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดจันทบุรีได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวในปีงบประมาณ 2557 – 2558

และมีการปรับปรุงประเด็นยุทธศาสตร์ในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น (จังหวัดจันทบุรี, สำนักงาน, 2563, หน้า 63-67) ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โลจิสติกส์ และผลิตภัณฑ์

ให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยว เชื่อมโยงประเทศกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

และมีการปรับปรุงประเด็นยุทธศาสตร์ปีงบประมาณ 2560 โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ การตลาด และโลจิสติกส์ ให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานการผลิต และการตลาดของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน รองรับการพัฒนาการค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียนและเศรษฐกิจโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวและกีฬาโดยการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความหลากหลายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลกันและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ซึ่งโครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาของจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมให้ความสำคัญกับด้านการเกษตรเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัดที่เป็นเมืองผลไม้ ที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ โครงการที่สำคัญส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร คือ การขนส่งที่สินค้าเกษตรที่อาศัยการคมนาคมทางถนนเป็นหลัก ดังนั้น โครงการส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางจากสวนแหล่งผลิตเชื่อมโยงเส้นทางสายหลักออกสู่ตลาดเพื่อกระจายหรือจำหน่ายสินค้า งบประมาณ 307,310,200 บาท ด้านพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต งบประมาณ 50,768,400 บาท การแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิตงบประมาณ 3,742,400 บาท และการตลาดประชาสัมพันธ์เพียง งบประมาณ 4,750,000 บาท ส่วนด้านรองลงมา คือ การท่องเที่ยว งบประมาณ 148,480,500 บาท ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการพัฒนา เส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว และการตลาดและการประชาสัมพันธ์ งบประมาณ 71,131,000 บาท และงบประมาณ 24,356,900 บาท ตามลำดับ นอกเหนือ จากนั้น เป็นการพัฒนาลินค้าทางการท่องเที่ยว ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความพยายามในการจัดเพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเยือนจังหวัดตลอดทั้งปี สำหรับยุทธศาสตร์รองลงไป ได้แก่ ด้านการค้า การลงทุนชายแดน ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านอัญมณี และด้านสังคม ตามลำดับ ซึ่งถือว่าจังหวัดจันทบุรีได้จัดสรรงบประมาณลงสู่ทุกประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

ในแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ศูนย์กลางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรคุณภาพ ศูนย์กลางการค้าอัญมณีและเครื่องประดับชั้นเลิศ เมืองท่องเที่ยว

เชิงนิเวศและวิถีชุมชน ประตุการค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียน” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2562, หน้า 76 – 78)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานการผลิต และการตลาดของอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน รองรับการพัฒนาการค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวโดยการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอและได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับมาตรฐานการให้บริการด้านการศึกษา พัฒนาอาชีพ และบริการสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนโดยประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จังหวัดจันทบุรีมีศักยภาพของจังหวัดที่เป็นเมืองผลไม้ที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศและพัฒนาไปสู่การเป็น “นครผลไม้ของโลก” จึงให้ความสำคัญ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรเป็นอันดับแรก เน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้า เกษตรจากสวนแหล่งผลิต เชื่อมโยงเส้นทางสายหลักออกสู่ตลาด เพื่อกระจายหรือจำหน่ายสินค้า และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร โดยส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการปรับปรุงกระบวนการผลิตของการเกษตรให้ได้มาตรฐาน GAP และมาตรฐานสากลและส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรคุณภาพ งบประมาณ 75,109,100.00 บาท รองลงมาคือด้านการท่องเที่ยวโดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การตลาดและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงความสัมพันธ์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน งบประมาณ 53,099,100.00 บาท

ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดได้ทบทวนวิสัยทัศน์จังหวัดเป็น “ศูนย์กลางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรคุณภาพ ศูนย์กลางการค้าอัญมณีและเครื่องประดับชั้นเลิศ เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวิถีชุมชน ประตุการค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียน” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2563, หน้า 78)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานการผลิต และการตลาดของอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดเตรียมระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน รองรับการพัฒนาการค้าชายแดนสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร และการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ และเชื่อมโยงประเทศกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา พัฒนาอาชีพ บริการสุขภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างเกื้อกูลกันและยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมให้ความสำคัญกับด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด ที่เป็นเมืองผลไม้ที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ โครงการที่สำคัญส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร คือ การขนส่งที่สินค้าเกษตรที่อาศัยการคมนาคมทางถนนเป็นหลัก ดังนั้น โครงการส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางจากสวนแหล่งผลิตเชื่อมโยงเส้นทางสายหลักออกสู่ตลาด เพื่อกระจายหรือจำหน่ายสินค้า สำหรับด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการพัฒนาเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว และการตลาดและการประชาสัมพันธ์งบประมาณ นอกเหนือจากนั้นเป็นการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความพยายามในการจัดเพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเยือนจังหวัดตลอดทั้งปี สำหรับยุทธศาสตร์รองลงไป ได้แก่ ด้านการค้า การลงทุนชายแดน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านอัญมณี และด้านสังคม ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรีได้มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องด้านการสนับสนุนและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อรองรับโครงการระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรี, 2562) ดังนี้

1) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี การแปรรูปผลไม้ภาคตะวันออก เพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพสถานประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถมุ่งสู่ Thailand 4.0 งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 13,280,000 บาท โดยมีลักษณะการดำเนินกิจกรรม สัมมนาให้ความรู้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านมาตรฐานการผลิต ด้านกระบวนการผลิต ด้านเทคโนโลยีต้นแบบ และด้านการตลาด และพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปผลไม้ในด้านต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาเทคโนโลยีต้นแบบ และการตรวจวิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน อย.

2) กิจกรรม Eastern OTOP Progress ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพสถานประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถมุ่งสู่ Thailand 4.0 งบประมาณ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1,780,000 บาท โดยการดำเนินกิจกรรมให้เป็นลักษณะคำปรึกษาเชิงลึก รวมถึงการออกแบบและจัดทำบรรจุภัณฑ์หรือฉลาก พร้อมทั้งมอบแผ่น CD ต้นแบบให้แก่ผู้ประกอบการ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปสินค้าเกษตร

3) กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ภายใต้โครงการพัฒนาเมืองสมุนไพรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2,607,000 บาท การดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะสัมมนาให้ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ รวมถึงมาตรฐาน อย. ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs OTOP และวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปผลไม้/สมุนไพร และให้คำปรึกษาเชิงลึกแก่ผู้ประกอบการแปรรูปผลไม้/สมุนไพร ในจังหวัดจันทบุรี เพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการต้นแบบ โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1.พัฒนาผลิตภัณฑ์ 2.การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

4) กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร ภายใต้โครงการพัฒนาเมืองสมุนไพรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 476,400 บาท การดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะถ่ายทอดผลงานวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร พร้อมทั้งออกแบบและจัดทำฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ให้แก่ผู้ประกอบการ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชน ที่แปรรูปผลไม้/สมุนไพร ในจังหวัดจันทบุรี

5) กิจกรรมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป โดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์หรือฉลากสำหรับติดผลิตภัณฑ์ ภายใต้โครงการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรโดยส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร งบประมาณจังหวัดจันทบุรี 444,000 บาท การดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะให้คำปรึกษาเชิงลึก เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ รวมถึงการออกแบบและจัดทำฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ต้นแบบให้แก่ผู้ประกอบการ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปสินค้าเกษตร

6) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออก ภายใต้โครงการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก งบกระทรวง 5,935,200 บาท การดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะให้คำปรึกษาเชิงลึกเพื่อเพิ่มผลิตภาพด้านคุณภาพสินค้า มาตรฐานการผลิต/พร้อมพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และจัดทำบรรจุภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมให้แก่ผู้ประกอบการ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชนประเภทอุตสาหกรรมอาหารและเกษตร

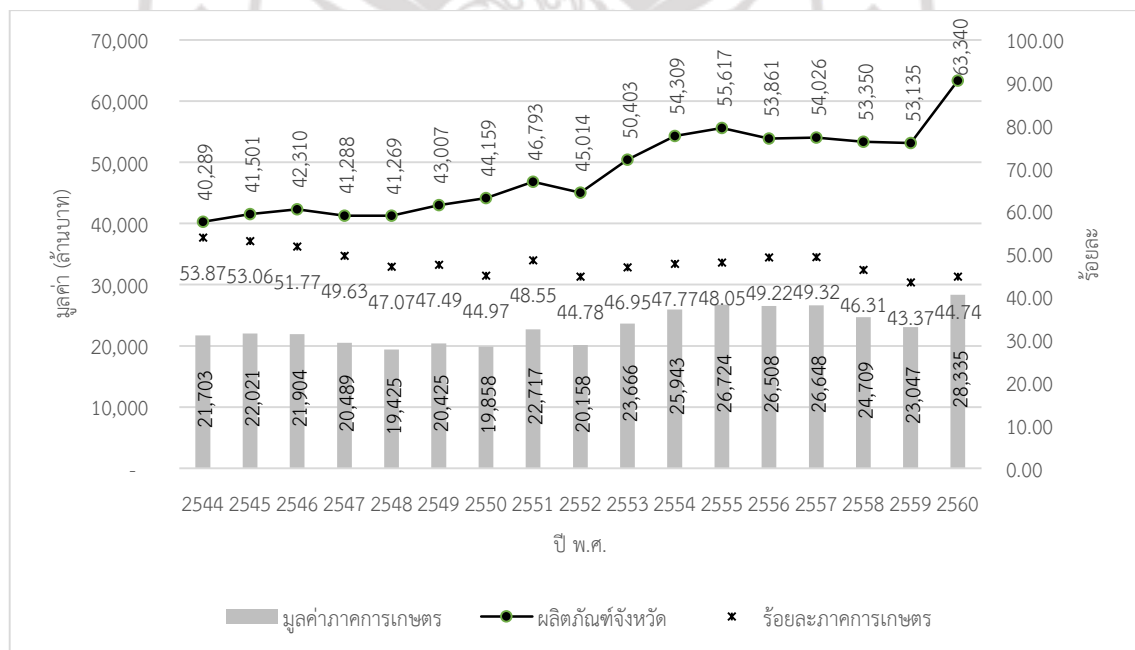
การวิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

1. ผลิตภัณ์ภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตร มีมูลค่าประมาณครึ่งหนึ่งของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2546 มีสัดส่วนของมูลค่ามากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2544 ผลิตภัณ์จังหวัดจันทบุรี มีมูลค่า 40,289 ล้านบาท ประกอบด้วยมูลค่าภาคการเกษตร 21,703 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.87 ปี พ.ศ. 2545 ผลิตภัณ์จังหวัดจันทบุรีมีมูลค่า 41,501 ล้านบาท มีมูลค่าภาคการเกษตร 22,021 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.06 และปี พ.ศ. 2546 ผลิตภัณ์จังหวัดจันทบุรีมีมูลค่า 42,310 ล้านบาท เป็นมูลค่าภาคการเกษตร 21,904 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 51.77 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. 2560 สัดส่วนของมูลค่าน้อยกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2547 ผลิตภัณ์จังหวัดจันทบุรี มีมูลค่า 41,310 ล้านบาท มีมูลค่าภาคการเกษตร 20,489 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.63 และมีสัดส่วนของมูลค่าลดลงจนถึงปี พ.ศ. 2550 ผลิตภัณ์จังหวัดจันทบุรี มีมูลค่า 44,159

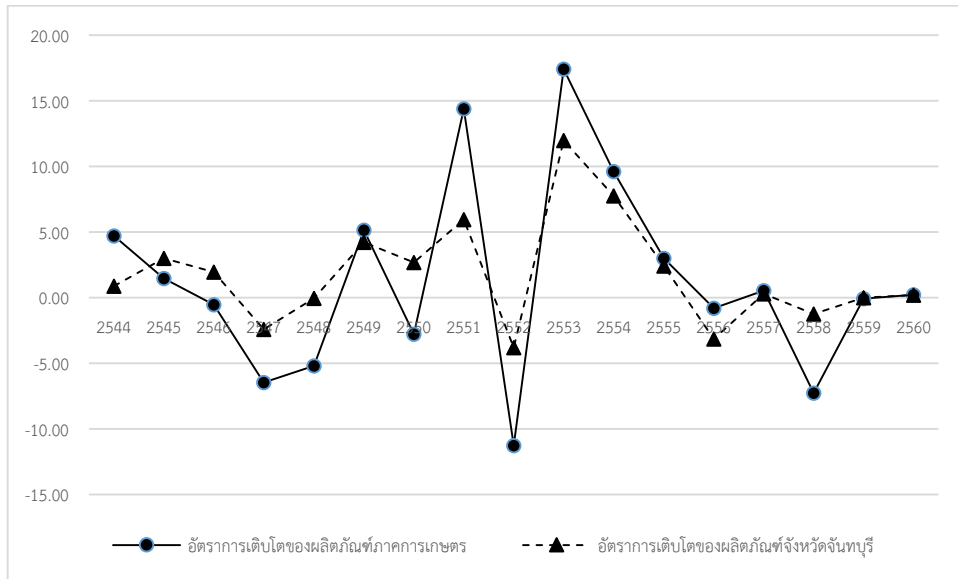
ล้านบาท เป็นมูลค่าภาคการเกษตร 19,858 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.97 แต่ในปี พ.ศ. 2551 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.55 โดยผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรีมีมูลค่า 46,793 ล้านบาท เป็นส่วนของมูลค่าภาคการเกษตร 22,717 ล้านบาท จากนั้นมีสัดส่วนลดลงเป็นร้อยละ 44.78 ในปี พ.ศ. 2552 โดยมีผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรีมูลค่า 45,014 ล้านบาท เป็นส่วนของมูลค่าภาคการเกษตร 20,158 ล้านบาท และกลับมามีสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 – 2557 เป็นร้อยละ 46.95 47.77 48.05 49.22 และ 49.32 ตามลำดับ และมีสัดส่วนลดลงในปี พ.ศ. 2558 – 2559 เป็นร้อยละ 46.31 และ 43.37 ตามลำดับ และในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรกลับมามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 44.74 โดยผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรีมีมูลค่า 63,340 ล้านบาท ดังแสดงในภาพที่ 4.5

เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรกับอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรในทิศทางที่สอดคล้องกับอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี ดังจะเห็นได้จากเส้นกราฟแสดงอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรกับเส้นกราฟแสดงอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นปี พ.ศ. 2548 ดังแสดงในภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.5 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี (GPP) มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี และ สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2560 แบบลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ.2545)

ที่มา : (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

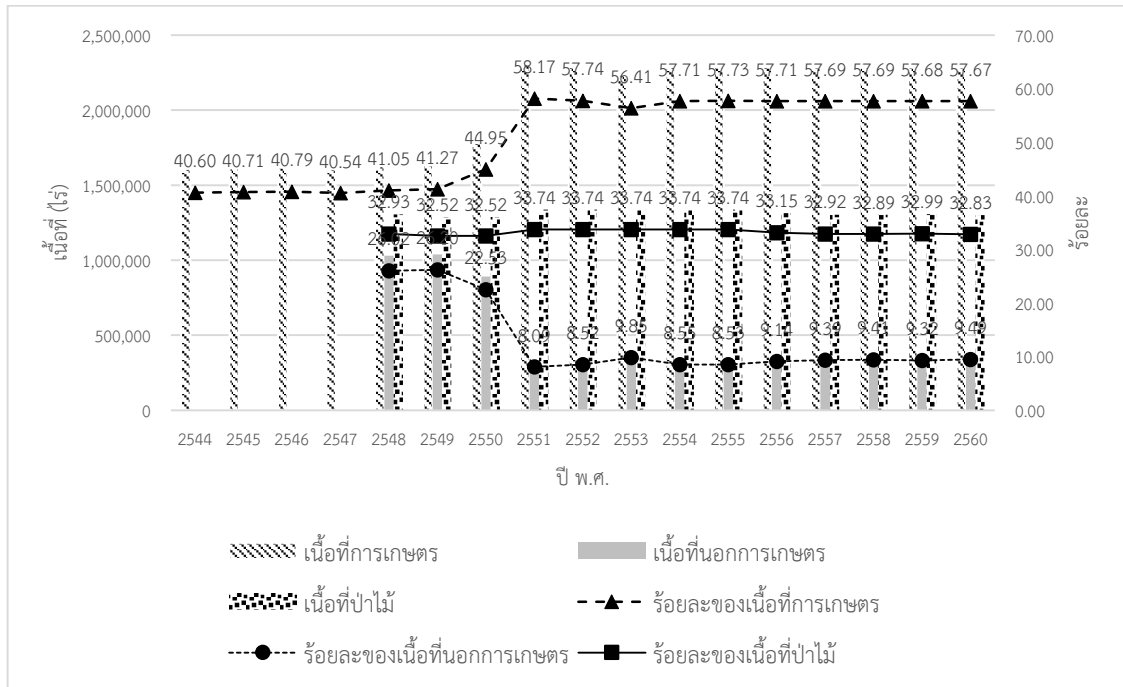

ภาพที่ 4.6 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี และอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตร จังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2560

ที่มา : (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

2. เนื้อที่ทางการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ 6,338 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,961,250 ไร่ โดยพื้นที่ตอนบนประกอบด้วย พื้นที่ของอำเภอแก่งหางแมว อำเภอท่าใหม่ อำเภอมะขาม อำเภอสอยดาว อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอเขาคิชฌกูฏ และตอนบนของอำเภอขลุง ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา ป่าไม้ สลับด้วยที่ราบเชิงเขา และที่ราบระหว่างภูเขา ส่วนหนึ่งเป็นเขตป่าสงวน บางส่วนใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น และไม้ผลสลับกัน พื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ พื้นที่ฝั่งเหนือและฝั่งใต้ของถนนสุขุมวิท ในเขตอำเภอท่าใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอขลุง และตอนบนของอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบมีภูเขาสลับบ้างเล็กน้อย ใช้ประโยชน์ในการทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และพื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ พื้นที่ตอนล่างของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอขลุง และอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเลสลับด้วยภูเขาขนาดย่อม และป่าชายเลน ใช้ประโยชน์ในการทำนา ปลูกไม้ยืนต้น ทำสวนผลไม้ ทำการประมง และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560, หน้า 11)

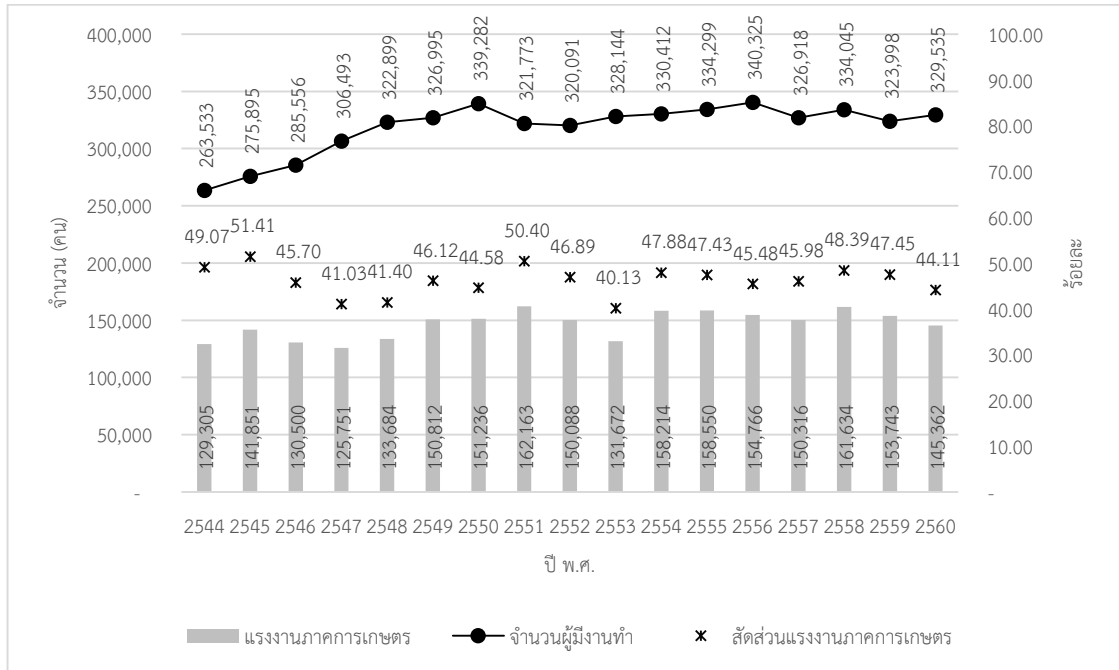
ภาพที่ 4.7 เนื้อที่การใช้ประโยชน์จากที่ดินของจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2560
ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

การใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2549 มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อที่การเกษตรเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 1,608,191 ไร่ เป็น 1,634,903 ไร่ ในปี พ.ศ. 2549 เฉลี่ยร้อยละ 40.74 เพิ่มขึ้นเป็น 1,634,903 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.95 ในปี พ.ศ. 2550 และ เพิ่มขึ้นเป็น 2,304,204 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.17 ในปี พ.ศ. 2551 จากนั้นเนื้อที่การเกษตรเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2560 เนื้อที่การเกษตรมีจำนวน 2,284,609 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.67 ส่วนเนื้อที่นอกการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2547 ไม่มีข้อมูล โดยในปี พ.ศ. 2548 มีเนื้อที่นอกการเกษตร 1,030,645 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.02 ลดลงเหลือ 892,239 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.53 ในปี พ.ศ. 2550 และลดลงเหลือ 320,541 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.09 ในปี 2551 จากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยโดยในปี พ.ศ. 2560 มีเนื้อที่นอกการเกษตรจำนวน 320,541 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.49 สำหรับเนื้อที่ป่าไม้การเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2548 เนื้อที่ป่าไม้มีจำนวน 1,304,488 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.93 ส่วนในปี พ.ศ. 2560 มีเนื้อที่ 1,300,525 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.83 ดังแสดงในภาพที่ 4.7

3. แรงงานภาคเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

แรงงานภาคการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี มีจำนวนเป็นสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ปฏิบัติงานของจังหวัดจันทบุรี กล่าวคือในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2560 มีสัดส่วนของแรงงานภาคเกษตรต่อจำนวนผู้ปฏิบัติงานของจังหวัดจันทบุรีเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 46.07 โดยในปี พ.ศ. 2545 มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานทำ 275,895 คน เป็นแรงงานในภาคการเกษตร 141,851 คน คิดเป็นร้อยละ 51.41 และปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานทำ 339,282 คน เป็นแรงงานในภาคการเกษตร

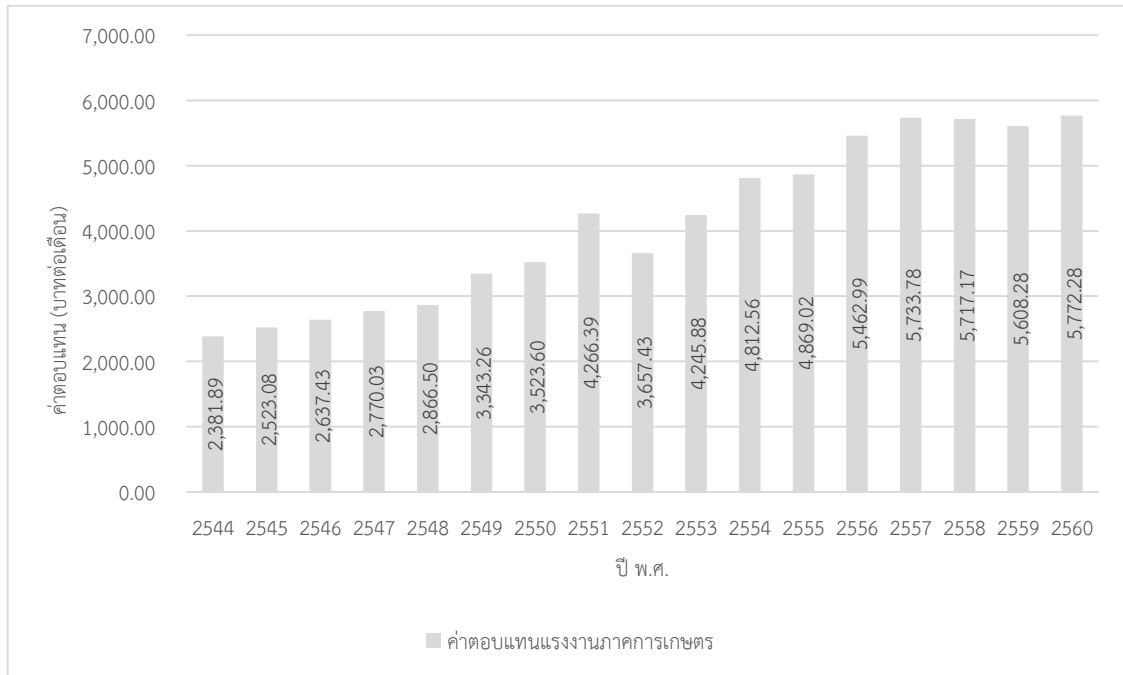
162,163 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 สำหรับปีที่มีสัดส่วนของแรงงานภาคเกษตรต่อจำนวนผู้มีงานทำของจังหวัดจันทบุรีต่ำที่สุด คือปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมีจำนวนผู้มีงานทำ 328,144 คน เป็นแรงงานในภาคการเกษตร 158,214 คน คิดเป็นร้อยละ 40.13 ดังแสดงในภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 จำนวนผู้มีงานทำจังหวัดจันทบุรี จำนวนแรงงานภาคการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และสัดส่วนของแรงงานภาคการเกษตร ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2544 – 2560

ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) และ(ศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน, 2562)

ด้านค่าตอบแทนของแรงงานภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ในปี พ.ศ. 2544 มีค่าเท่ากับ 2,381.89 บาทต่อเดือน และมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2551 ค่าตอบแทนแรงงานภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเท่ากับ 4,266.39 บาทต่อเดือน และลดลงในปี พ.ศ. 2552 เป็น 3,557.43 บาทต่อเดือน จากนั้นจึงปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2557 ซึ่งแรงงานภาคการเกษตรจังหวัดจันทบุรีได้รับค่าตอบแทนเท่ากับ 5,733.78 บาทต่อเดือน และปรับตัวลดลงในปี พ.ศ. 2558 - 2559 โดยมีค่าตอบแทนของแรงงานเท่ากับ 5,717.17 บาทต่อเดือน และ 5,608.28 บาทต่อเดือน ตามลำดับ และปรับเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เป็น 5,772.28 บาทต่อเดือน ดังแสดงในภาพที่ 4.9

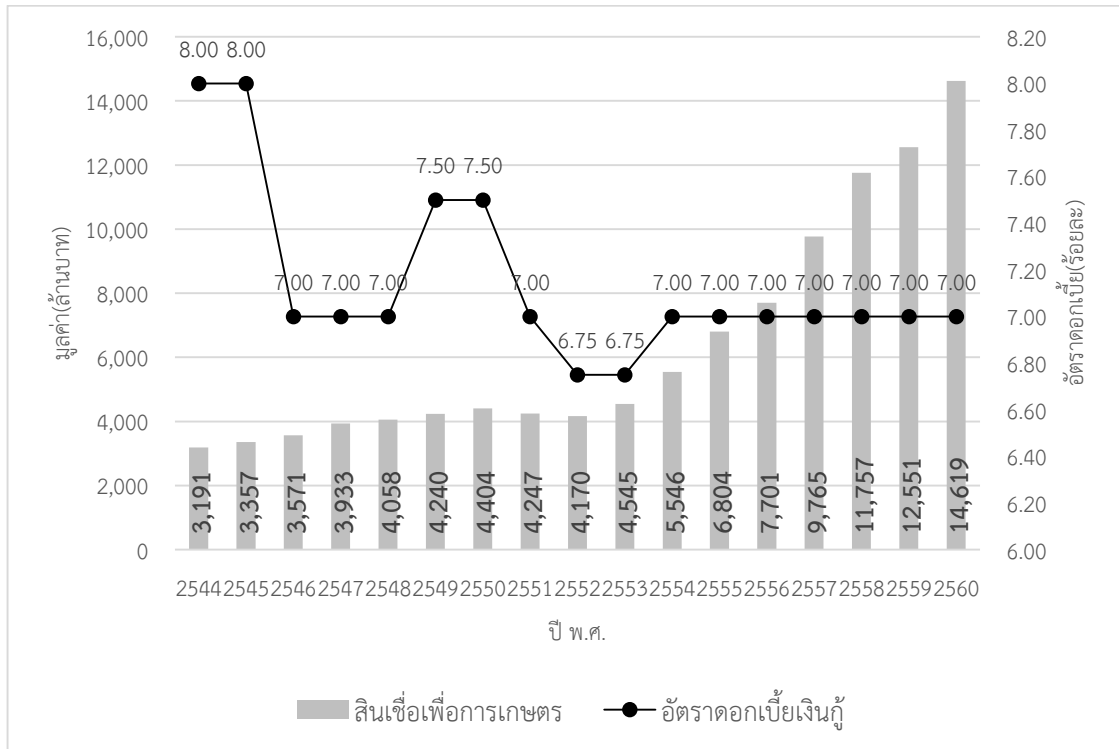

ภาพที่ 4.9 ค่าตอบแทนแรงงานภาคการเกษตรจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2560
ที่มา : (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

4. สินเชื่อเพื่อภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

ในการศึกษานี้ ใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดจันทบุรีเป็นตัวแทนของปัจจัยทุน ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษามูลค่าสินเชื่อยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2544 สินเชื่อเพื่อภาคการเกษตรมีมูลค่าเท่ากับ 3,191 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2550 มูลค่าสินเชื่อภาคการเกษตรมีค่าเท่ากับ 4,404 ล้านบาท จากนั้นจึงปรับตัวลดลงในปี พ.ศ. 2551 – 2552 โดยมีมูลค่าสินเชื่อภาคการเกษตรเท่ากับ 4,247 ล้านบาท และ 4,170 ล้านบาท ตามลำดับ จากนั้นจึงมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2560 โดยในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าสินเชื่อเพื่อภาคการเกษตรจังหวัดจันทบุรีมีค่าเท่ากับ 14,619 ล้านบาท ดังแสดงในภาพที่ 4.10

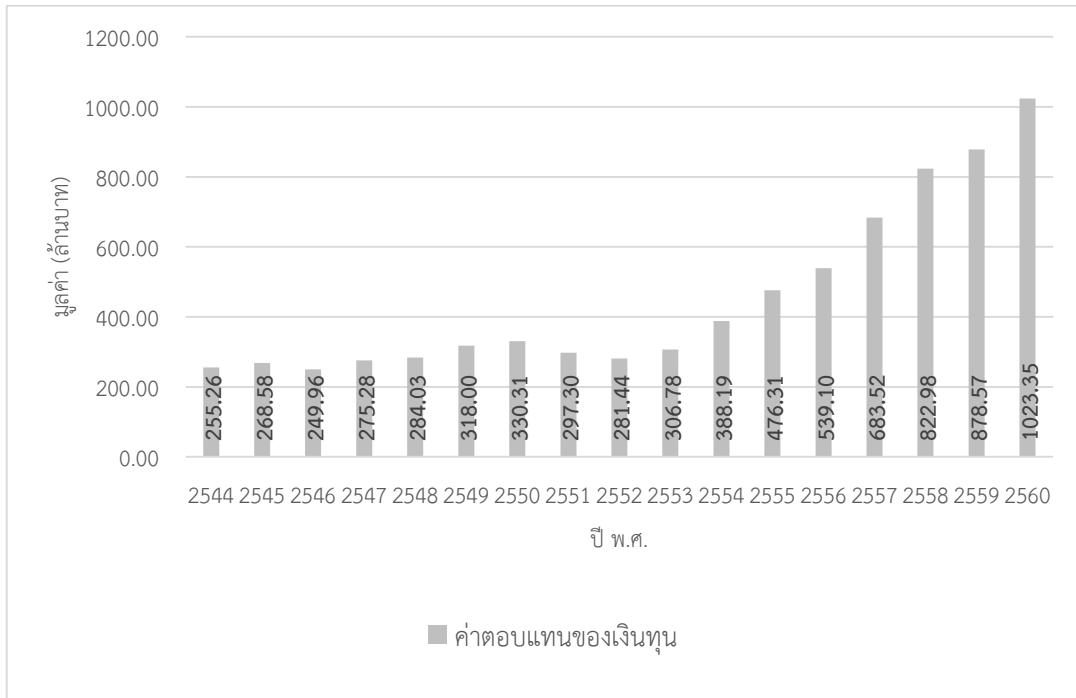
สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ด้านเกษตรกร (MRR) ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา อัตราดอกเบี้ยมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้ ปี พ.ศ. 2544 – 2545 อัตราดอกเบี้ยเท่ากับร้อยละ 8.00 ปรับลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 7.00 ในปี พ.ศ. 2546 – 2548 จากนั้นปรับเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.50 ในปี พ.ศ. 2549 – 2550 และปรับตัวลดลงในปี พ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 7.00 และลดลงเป็นร้อยละ 6.75 ในปี พ.ศ. 2552 – 2553 จากนั้นปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.00 ในปี 2554 – 2560 ดังแสดงในภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 สินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดจันทบุรี และอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ด้านเกษตรกรรม (MRR) ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี พ.ศ. 2544 – 2560

ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจังหวัดจันทบุรี, 2563) และ(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2561)

จากมูลค่าสินเชื่อเพื่อการเกษตร จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดจันทบุรี และอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ด้านเกษตรกรรม (MRR) ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาคำนวณเพื่อหาค่าตอบแทนของเงินทุนเพื่อการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีได้ดังภาพที่ 4.12 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2545 ค่าตอบแทนของเงินทุนเพิ่มขึ้นจาก 255.26 ล้านบาท เป็น 268.58 ล้านบาท และลดลงในปี พ.ศ. 2546 เป็น 249.96 ล้านบาท จากนั้นในปี พ.ศ. 2547 – 2550 เพิ่มขึ้น เป็น 275.28 ล้านบาท 284.03 ล้านบาท 318.00 ล้านบาท และ 330.31 ล้านบาท ตามลำดับ แล้วจึงลดลงในปี พ.ศ. 2551 เป็น 297.30 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552 เป็น 281.44 ล้านบาท จากนั้นจึงปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2560 โดยในปี พ.ศ. 2560 ค่าตอบแทนของเงินทุนมีค่าเท่ากับ 1,023.35 ล้านบาท ดังแสดงในภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 ค่าตอบแทนของเงินทุนเพื่อการเกษตรจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2560
ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

5. การเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

ในส่วนนี้เป็นการประมาณค่าสมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี เพื่อนำค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยการผลิตที่คำนวณได้จากสมการไปประมาณค่าการเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีรูปแบบฟังก์ชันการผลิตแบบ translog production function ด้วยระบบสมการต่อเนื่องจากวิธีการวิเคราะห์แบบ Seemingly Unrelated Regression (SUR) เพื่อทำการประมาณค่าสมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ค่าความยืดหยุ่นของผลผลิตต่อปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด และวิเคราะห์แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

5.1 สมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

ในการวิเคราะห์กำหนดให้ การเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี (Y_t) เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของปัจจัยทุน (K_t) ในการศึกษาครั้งนี้คือสินเชื่อเพื่อการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ปัจจัยแรงงาน (L_t) ในการศึกษาครั้งนี้คือ จำนวนแรงงานภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี และปัจจัยที่ดิน (N_t) ในการศึกษาครั้งนี้คือเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี และผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี
ช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2560

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	Std. Error	t-Statistic
สมการการผลิต			
ค่าคงที่	10.9072	0.3385	32.2210 ***
T	-0.0885	0.0355	-2.4905 **
lnK	0.0058	0.0024	2.3873 **
lnL	0.1854	0.0166	11.1418 ***
lnN	-1.2321	0.7327	-1.6815
T x lnK	0.0015	0.0002	6.1321 ***
T x lnL	0.0109	0.0016	6.6814 ***
T x lnN	0.1985	0.0921	2.1543 **
T ²	-0.0020	0.0019	-1.0810
Adjusted R-squared			0.4288
S.E. of regression			0.0908
Durbin-Watson stat			
สมการส่วนแบ่งผลตอบแทนของปัจจัยทุน			
Adjusted R-squared			0.6758
S.E. of regression			0.0050
Durbin-Watson stat			0.3104
สมการส่วนแบ่งผลตอบแทนของปัจจัยแรงงาน			
Adjusted R-squared			0.7081
S.E. of regression			0.0349
Durbin-Watson stat			1.1442

หมายเหตุ: *** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.10

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากตารางที่ 4.2 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่าในระบบสมการ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทุน และปัจจัยแรงงาน เป็นปัจจัยการผลิตที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ปัจจัยที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีในทิศทางตรงกันข้าม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำเวลามาพิจารณาร่วมกับปัจจัยการผลิตพบว่าปัจจัยการผลิตทั้งปัจจัยทุน ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยที่ดินมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีตามเวลาในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.3 ผลการทดสอบโดยใช้ Wald-Coefficient Tests

	Chi-square	df	Probability
การทดสอบความเหมาะสมของสมการ			
สมมติฐานหลัก : $\gamma_{Kt}=0, \gamma_{Lt}=0, \gamma_{Nt}=0$	101.5742	3	0.0000
การทดสอบข้อสมมติของผลตอบแทนต่อขนาดคงที่			
สมมติฐานหลัก : $\alpha_K+\alpha_L+\alpha_N=1, \gamma_{Kt}+\gamma_{Lt}+\gamma_{Nt}=0$	11.33980	2	0.0034
การทดสอบข้อสมมติการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบเป็นกลาง			
สมมติฐานหลัก : $\alpha_t=1, \gamma_{Kt}=0, \gamma_{Lt}=0, \gamma_{Nt}=0$	5068.435	4	0.0000

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าจากแบบจำลองในตารางที่ 4.1 มาทดสอบโดยใช้ Wald-Coefficient Tests ผลการทดสอบ พบว่า (ตารางที่ 4.3)

การทดสอบความเหมาะสมของสมการ ฟังก์ชันการผลิตมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 101.5742 ซึ่งมากกว่าค่าไคสแควร์ (Chi-square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าค่าสัมประสิทธิ์ γ_{ij} มีค่าเท่ากับศูนย์ แสดงว่า สมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีในรูปแบบ Translog เป็นรูปแบบสมการที่มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษานี้

การทดสอบข้อสมมติของผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (constant return to scale) พบว่า ฟังก์ชันการผลิตมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 11.3398 ซึ่งมากกว่าค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 แสดงว่า สมการการผลิตในการศึกษานี้มีผลตอบแทนต่อขนาดไม่คงที่ หมายความว่า เมื่อเพิ่มปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตในกระบวนการผลิตแล้ว ปริมาณผลผลิตที่ได้รับไม่เท่ากับปริมาณปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น

การทดสอบข้อสมมติการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบเป็นกลาง (Hick-neutral technological change) พบว่า ฟังก์ชันการผลิตมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 5068.435 ซึ่งมากกว่าค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 แสดงว่า สมการการผลิตในการศึกษานี้มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบไม่เป็นกลาง หมายความว่า ปัจจัยการผลิตไม่สามารถจะแยกออกจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีได้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะมีผลต่อปัจจัยทุน ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยที่ดินในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

5.2 ค่าความยืดหยุ่นของการผลิตต่อปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด

จากการสมการการผลิตผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีสามารถนำไปประมาณค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด เพื่อพิจารณาว่าเมื่อปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้ปริมาณผลผลิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าความยืดหยุ่นของผลผลิตในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีต่อปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด

ปี พ.ศ.	ค่าความยืดหยุ่น			
	ปัจจัยทุน	ปัจจัยแรงงาน	ปัจจัยที่ดิน	รวม
2544	0.0073	0.1963	-1.0336	-0.8301
2545	0.0087	0.2072	-0.8351	-0.6193
2546	0.0102	0.2180	-0.6367	-0.4085
2547	0.0116	0.2289	-0.4382	-0.1977
2548	0.0131	0.2397	-0.2397	0.0131
2549	0.0146	0.2506	-0.0412	0.2239
2550	0.0160	0.2614	0.1572	0.4347
2551	0.0175	0.2723	0.3557	0.6455
2552	0.0189	0.2831	0.5542	0.8563
2553	0.0204	0.2940	0.7527	1.0670
2554	0.0219	0.3048	0.9511	1.2778
2555	0.0233	0.3157	1.1496	1.4886
2556	0.0248	0.3265	1.3481	1.6994
2557	0.0262	0.3374	1.5466	1.9102
2558	0.0277	0.3483	1.7451	2.1210
2559	0.0291	0.3591	1.9435	2.3318
2560	0.0306	0.3700	2.1420	2.5426
เฉลี่ย	0.0189	0.2831	0.5542	0.8563

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยของปัจจัยการผลิตทั้ง 3 ชนิดตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี โดยปัจจัยที่ดินเป็นปัจจัยที่มีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน กล่าวคือ

ปัจจัยที่ดิน มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.5542 หมายความว่าเมื่อปัจจัยที่ดินเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.5542 ในทิศทางเดียวกัน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2549 ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยที่ดินมีค่าความยืดหยุ่นเป็นลบ แต่มีแนวโน้มติดลบน้อยลงเรื่อยๆ จนมีค่าเป็นบวกในปี พ.ศ. 2550 และมีค่าเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ปัจจัยแรงงาน มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.2831 หมายความว่าเมื่อแรงงานเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.2831 ในทิศทางเดียวกัน โดยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของปัจจัยแรงงานส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ปัจจัยทุน มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.0189 หมายความว่าเมื่อปัจจัยทุนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.0189 ในทิศทางเดียวกัน โดยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยทุนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของปัจจัยสินเชื่อเพื่อการเกษตรส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้นตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความยืดหยุ่นรวมปัจจัยการผลิตทั้ง 3 ชนิด พบว่า มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.8563 หมายความว่าเมื่อปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้ผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.8563 ในทิศทางเดียวกัน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2547 ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยการผลิตมีค่าความยืดหยุ่นเป็นลบ แต่มีแนวโน้มติดลบน้อยลงเรื่อยๆ จนมีค่าเป็นบวกในปี พ.ศ. 2548 และมีค่าเพิ่มขึ้นจนมีค่ามากกว่า 1 ในปี พ.ศ. 2553 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.3 แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาว่าอัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีเป็นผลมาจากแหล่งใด จากปัจจัยทุน ปัจจัยแรงงาน ปัจจัยที่ดิน เทคโนโลยี หรือความเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม เป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.5 แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัด
จันทบุรี

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	อัตราการเติบโต ของผลผลิต ที่แท้จริง	อัตราการเติบโตของผลผลิตจาก				
		ปัจจัยการผลิต			เทคโนโลยี	TFPG
		ปัจจัยทุน	ปัจจัยแรงงาน	ปัจจัยที่ดิน		
2545	1.47	0.04	2.01	-0.22	-5.93	5.57
2546	-0.53	0.06	-1.74	-0.14	-3.18	4.46
2547	-6.46	0.11	-0.83	0.27	-2.27	-3.74
2548	-5.19	0.02	1.51	-0.30	-1.77	-4.65
2549	5.15	0.03	3.21	-0.02	-1.48	3.40
2550	-2.77	0.05	0.07	1.40	-1.17	-3.12
2551	14.39	-0.10	1.97	10.46	-0.74	2.81
2552	-11.27	-0.04	-2.11	-0.41	-0.71	-8.00
2553	17.41	0.16	-3.61	-1.73	-0.71	23.29
2554	9.62	0.42	6.14	2.19	-0.65	1.52
2555	3.01	0.47	0.07	0.04	-0.62	3.06
2556	-0.81	0.30	-0.78	-0.05	-0.60	0.32
2557	0.53	0.65	-0.97	-0.04	-0.59	1.48
2558	-7.28	0.53	2.62	-0.01	-0.57	-9.85
2559	-6.73	0.17	-1.75	-0.03	-0.56	-4.56
2560	22.95	0.48	-2.02	-0.04	-0.55	25.07
เฉลี่ย	2.09	0.21	0.24	0.71	-1.38	2.32

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

จากตารางที่ 4.5 อัตราการเติบโตของผลผลิตที่แท้จริงในภาคการเกษตรของจังหวัด
จันทบุรีในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.09 ซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตของ
ผลผลิตจากผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) เป็นสำคัญ กล่าวคือมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.32
รองลงมาได้แก่ เป็นอัตราการเติบโตของผลผลิตจากปัจจัยที่ดิน ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ซึ่งมีอัตรา
การเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.71 0.24 และ 0.21 ตามลำดับ โดยที่อัตราการเติบโตของผลผลิตจาก
เทคโนโลยีมีค่าติดลบ ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -1.38

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

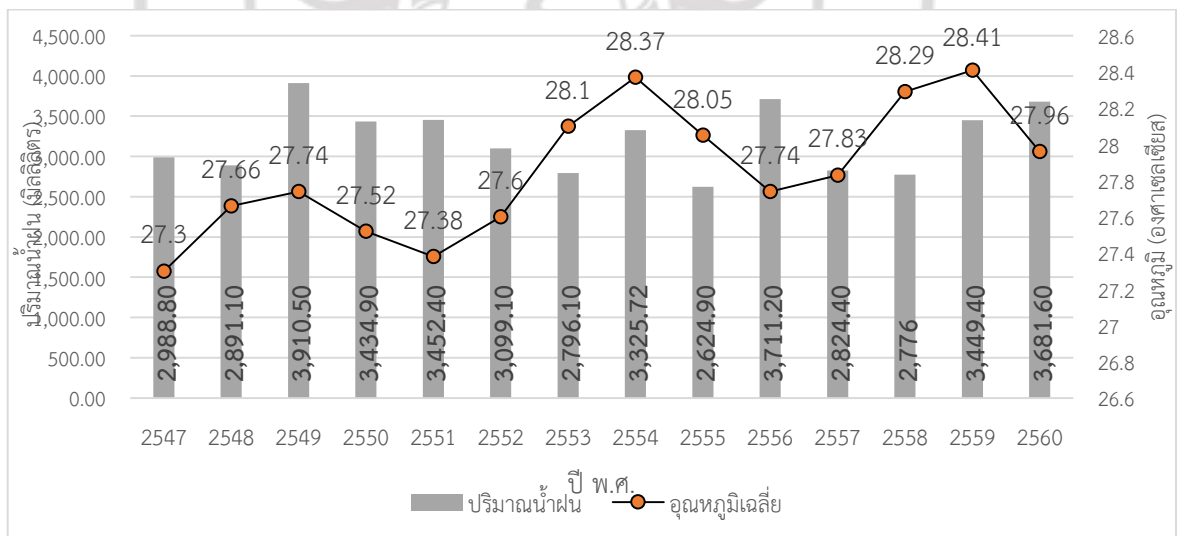
การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปลี่ยนแปลงของผลิภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีกับปัจจัยต่างๆ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression model) โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2547-2560

1. ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

ในการศึกษานี้ได้แบ่งปัจจัยออกเป็นปัจจัยด้านสภาพอากาศ ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตร ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการสนับสนุนทางการเกษตร ปัจจัยทางการสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง ปัจจัยทางการค้าผลผลิตทางการเกษตร และปัจจัยด้านเคมีเกษตร กล่าวคือ

1.1 ปัจจัยด้านสภาพอากาศ

ในการศึกษานี้ นำปัจจัยด้านสภาพอากาศ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) และอุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (TEMP) มาใช้ในการศึกษา

ภาพที่ 4.12 ปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2547 – 2560
ที่มา : (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

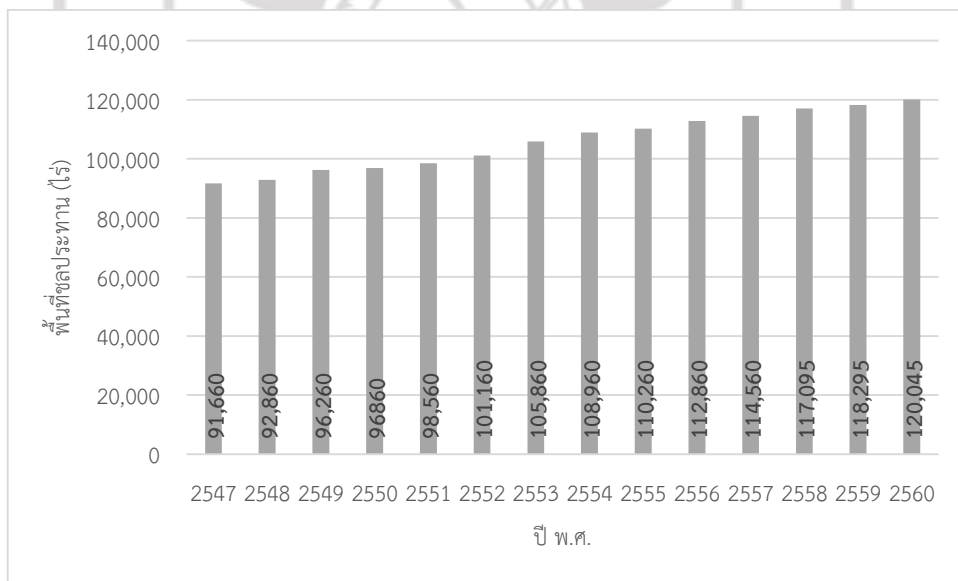
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรีในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 3,211.87 มิลลิเมตร ซึ่งในแต่ละปีมีปริมาณน้ำฝนที่แตกต่างกัน โดยปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 3,910.50 มิลลิเมตร รองลงมาคือปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 3,711.20 มิลลิเมตร และปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 3,681.60 มิลลิเมตร ตามลำดับ ส่วนปีที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 อันดับแรกคือ ปี พ.ศ. 2555 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 2,624.90 มิลลิเมตร ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ

2,776.00 มิลลิลิตร และปี 2553 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ 2,796.10 มิลลิลิตร ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.12

สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรีในช่วงปี พ.ศ. 2547 -2560 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 27.85 องศาเซลเซียส โดยปีที่มีอุณหภูมิสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือปี 2559 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 28.41 องศาเซลเซียส รองลงมาคือปี 2554 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 28.37 องศาเซลเซียส และปี 2558 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 28.29 องศาเซลเซียส ตามลำดับ ส่วนปีที่มีอุณหภูมิต่ำที่สุด 3 อันดับแรกคือปี 2547 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 27.30 องศาเซลเซียส รองลงมาคือปี 2551 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 27.38 องศาเซลเซียส และปี 2550 มีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 27.52 องศาเซลเซียส ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.12

1.2 ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตร

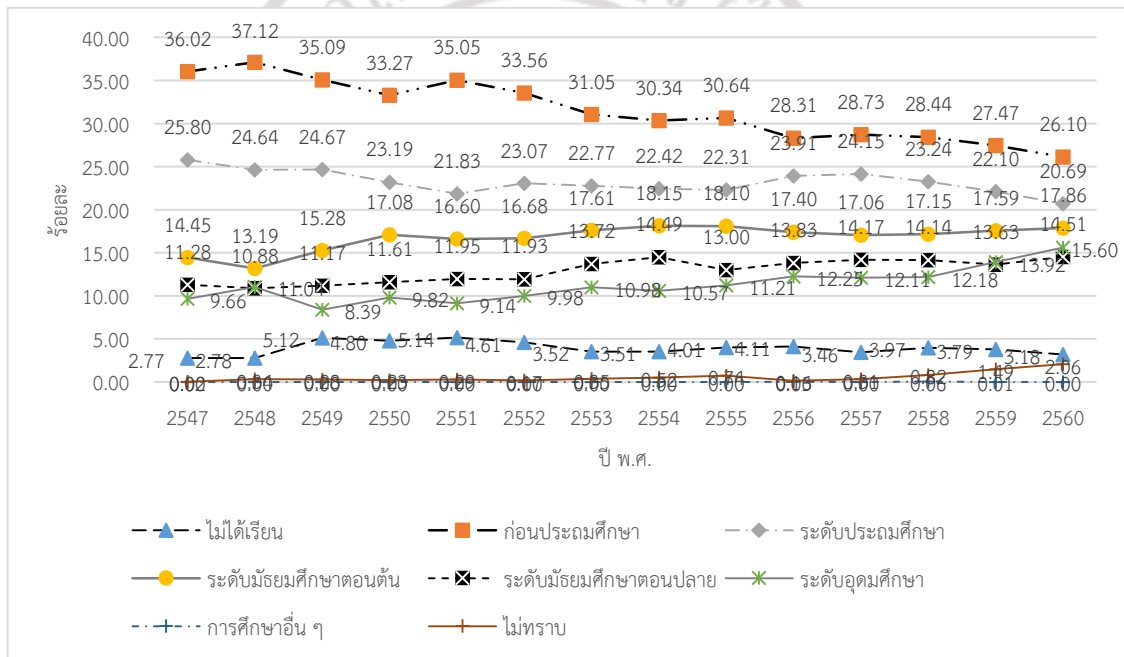
พื้นที่ชลประทานเป็นปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตรที่สำคัญ ในการศึกษานี้ใช้พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) เป็นตัวแทนของปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตร พบว่า พื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 โดยในปี พ.ศ. 2547 มีพื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วจำนวน 91,660 ไร่ และในปี พ.ศ. 2560 มีพื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วจำนวน 120,045 ไร่ ดังแสดงในภาพที่ 4.13

ภาพที่ 4.13 พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว ปี พ.ศ. 2547 – 2560
ที่มา : (โครงการชลประทานจันทบุรี, 2562)

1.3 ปัจจัยทางการศึกษา

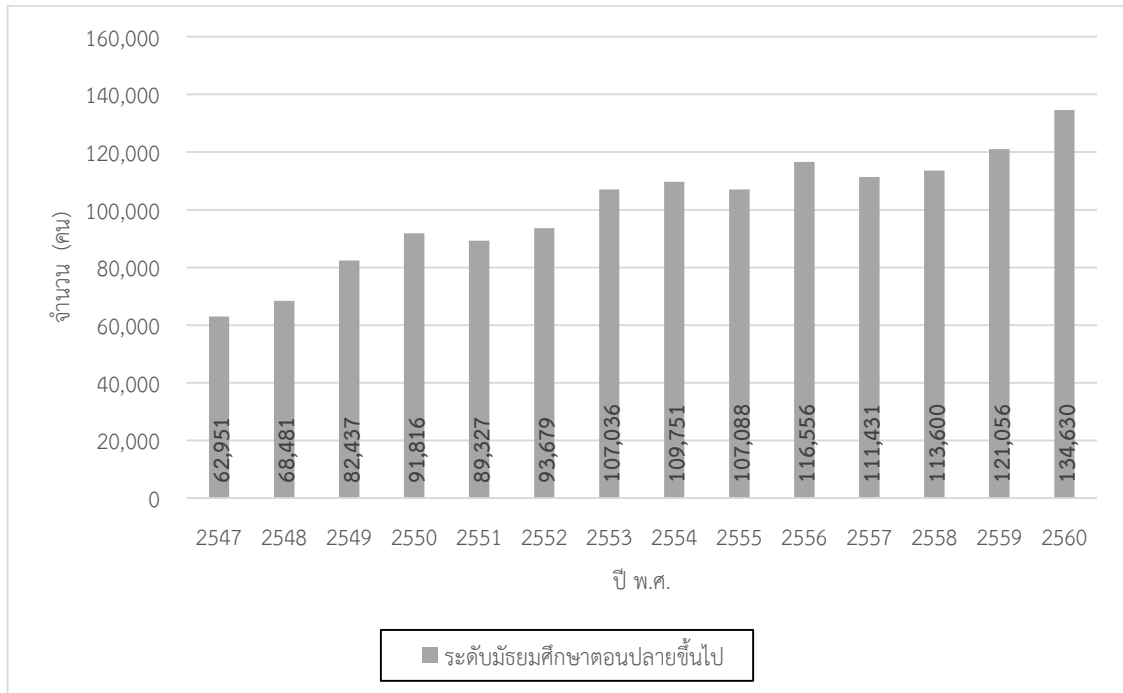
สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2560 พบว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาโดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 31.51 รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 23.20 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 16.73 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 12.88 ระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 11.20 และไม่ได้ศึกษามีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 3.91 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.14

ภาพที่ 4.14 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ. 2547 - 2560

ที่มา : (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

ในการศึกษานี้ใช้จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรีที่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปเป็นตัวแทนของทุนมนุษย์ ซึ่งพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544 -2560 ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวน 62,951 คน เพิ่มขึ้นเป็น 134,630 คน ในปี พ.ศ. 2560 ดังแสดงในภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ปี พ.ศ. 2547 – 2560

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

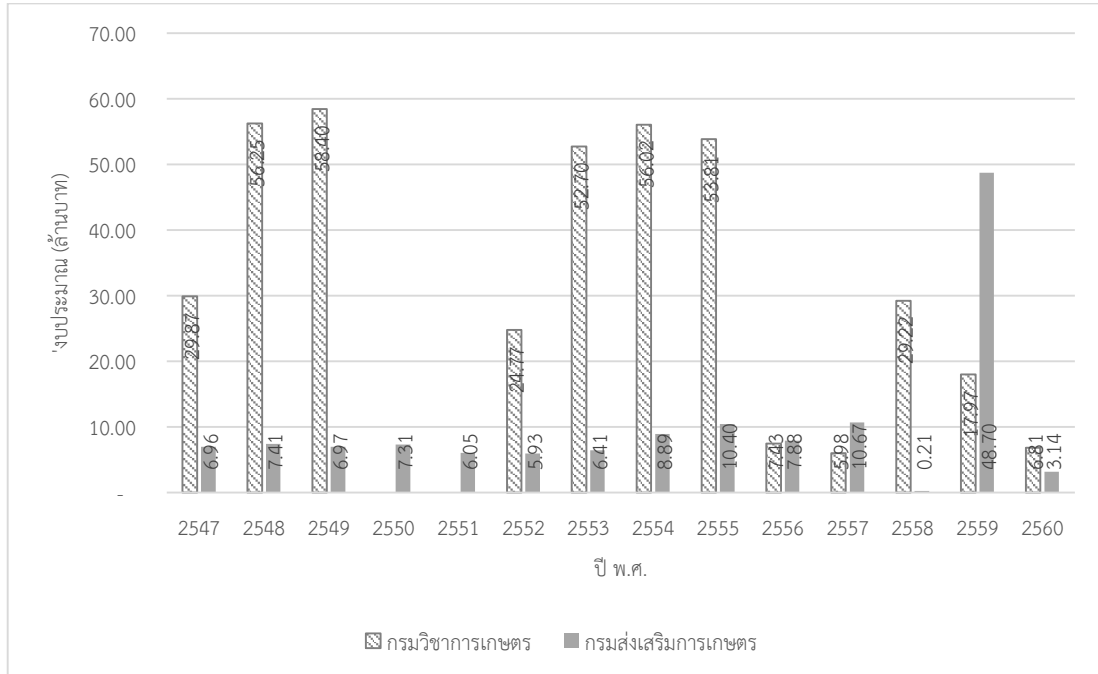
1.4 ปัจจัยทางการสนับสนุนทางการเกษตร

ในการศึกษานี้ ใช้งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นตัวแทนของปัจจัยทางการสนับสนุนทางการเกษตร โดยใช้งบประมาณที่กรมวิชาการเกษตรได้รับ เป็นตัวแทนที่แสดงถึงรายจ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี และใช้งบประมาณที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับเป็นตัวแทนที่แสดงถึงรายจ่ายด้านการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ

งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับกรมวิชาการเกษตรมีจำนวนแตกต่างกันในแต่ละปี โดยปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ปี พ.ศ. 2549 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 58,398,165 บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2548 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 56,245,082 บาท และปี พ.ศ. 2554 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 56,023,610 บาท โดยที่ในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2551 ไม่มีข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ

ส่วนงบประมาณของจังหวัดจันทบุรี ที่จัดสรรให้กับกรมส่งเสริมการเกษตรมีปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด 3 อันดับแรกคือปี พ.ศ. 2559 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 48,696,900 บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2557 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 10,673,093 บาท และปี พ.ศ. 2555 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 10,400,098 บาท ตามลำดับ ส่วนปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ ปี พ.ศ. 2558 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 213,000

บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 3,137,800 บาท และปี พ.ศ. 2552 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 5,928,340 บาท

ภาพที่ 4.16 งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2547 – 2560
ที่มา : (สำนักงบประมาณ, 2562)

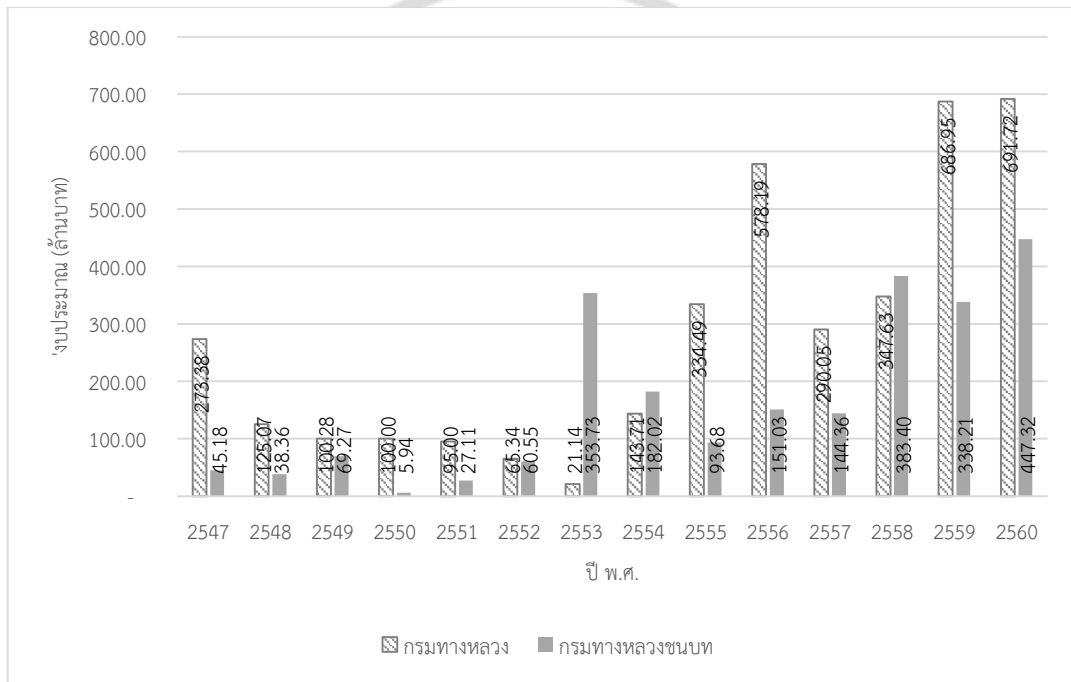
1.5 ปัจจัยทางด้านการสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง

ในการศึกษานี้ ใช้งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคม เป็นตัวแทนของปัจจัยทางด้านการสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง โดยใช้งบประมาณที่กรมทางหลวง เป็นตัวแทนที่แสดงถึงรายจ่ายพัฒนาและสนับสนุนการคมนาคมขนส่งในเส้นทางสายหลักในจังหวัดจันทบุรี และใช้งบประมาณที่กรมทางหลวงชนบทได้รับ เป็นตัวแทนที่แสดงถึงรายจ่ายด้านพัฒนาและสนับสนุนการคมนาคมขนส่งจากแหล่งผลิต

งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับกรมทางหลวง ปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด 3 อันดับแรกคือปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 691,722,000 บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2559 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 686,951,700 บาท และปี พ.ศ. 2556 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 578,189,000 บาท ตามลำดับ ส่วนปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ ปี พ.ศ. 2553 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 21,138,000 บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2552 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 65,337,000 บาท และปี พ.ศ. 2551 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 95,000,000 บาทดังแสดงในภาพที่ 4.17

ส่วนงบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับกรมทางหลวงชนบท ปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด 3 อันดับแรกคือปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 447,318,300

บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2558 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 383,404,000 บาท และปี พ.ศ. 2553 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 353,732,548 บาท ตามลำดับ ส่วนปีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ ปี พ.ศ. 2550 ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 5,942,000 บาท รองลงมาคือปี พ.ศ. 2551 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 27,112,000 และปี พ.ศ. 2548 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 38,359,000 บาท ดังแสดงในภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.17 งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับกรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท ปี พ.ศ. 2547 – 2560

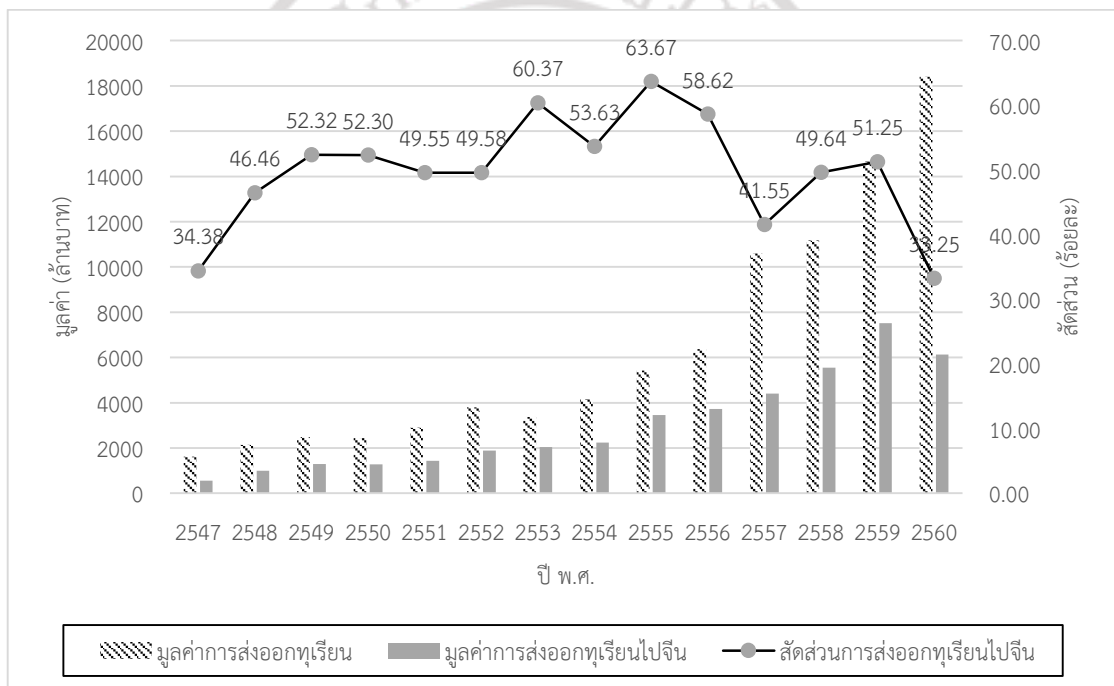
ที่มา : (สำนักงบประมาณ, 2562)

1.6 ปัจจัยทางการค้าผลผลิตทางการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญโดยเฉพาะไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน ลำไย มังคุด ซึ่งเป็นผลผลิตที่เป็นที่นิยมและต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ในการศึกษาครั้งนี้ จึงใช้สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทย สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกลำไยของประเทศไทย และสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย เป็นตัวแทนของปัจจัยทางการค้าผลผลิตทางการเกษตร

สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 ในแต่ละปีมีสัดส่วนที่แตกต่างกันไป โดยในปี พ.ศ. 2547 มีสัดส่วนการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 34.38 โดยมีมูลค่าการส่งออกทุเรียนเท่ากับ 1,619.90 ล้านบาท เป็นมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีน 557.00 ล้านบาท และมีมูลค่าและสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปีที่มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยัง

ประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนทั้งหมดสูงสุดคือปี พ.ศ. 2555 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 63.67 โดยมีมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีนเท่ากับ 3,451.69 ล้านบาท จากมูลค่าการส่งออกทุเรียนทั้งหมด 6,362.84 ล้านบาท สำหรับปีที่มีมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนสูงสุดในปี พ.ศ. 2559 โดยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศจีนเท่ากับ 7,517.16 ล้านบาท จากมูลค่าการส่งออกทุเรียนทั้งหมด 14,666.36 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.25 และในปี พ.ศ. 2560 เป็นปีที่มีมูลค่าการส่งออกทุเรียนสูงสุดเท่ากับ 18,411.70 ล้านบาท เป็นส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีน 6,122.21 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.25 ดังแสดงในภาพที่ 4.18

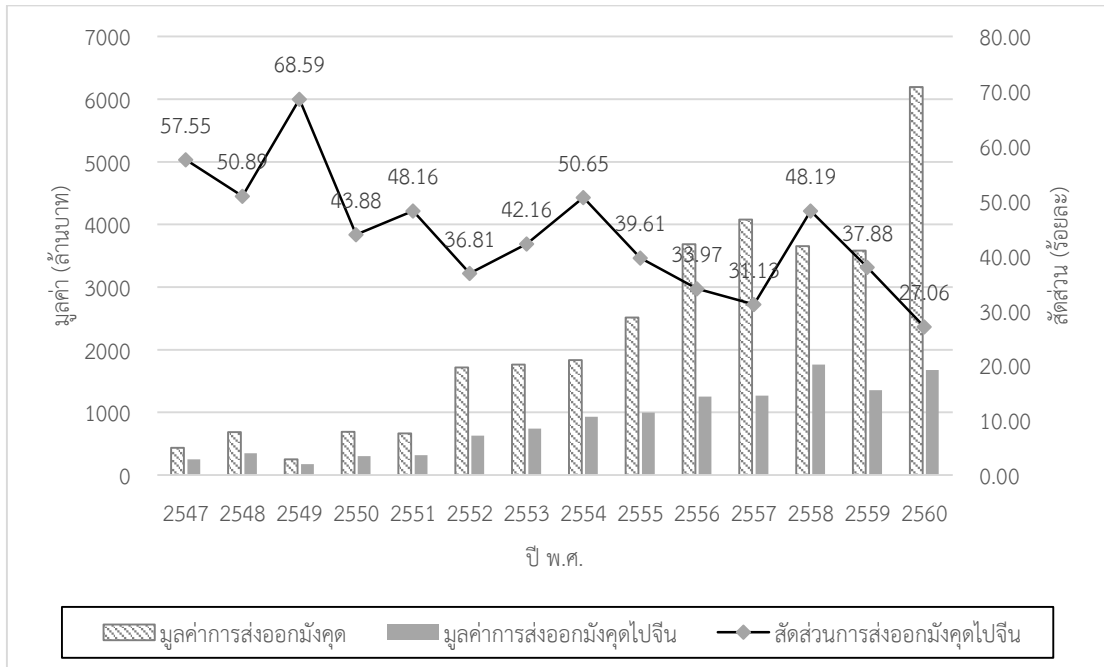

ภาพที่ 4.18 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทยปี พ.ศ. 2547 – 2560

ที่มา : (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2563)

สำหรับสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีน ต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกมังคุดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดทั้งหมดเห็นได้ว่ามีแนวโน้มลดลง โดยปีที่มีสัดส่วนการส่งออกมังคุดไปประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดทั้งหมดสูงที่สุดโดยมีสัดส่วนร้อยละ 68.59 มีมูลค่าการส่งออกมังคุดเท่ากับ 251.00 ล้านบาท เป็นมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีน 172.15 ล้านบาท สำหรับปีที่มีมูลค่าการส่งออกมังคุดมากที่สุดคือปี พ.ศ. โดยมีมูลค่าการส่งออกมังคุดเท่ากับ 6,195.61 ล้านบาท แต่เป็นมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนเพียง 1,676.75 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกมังคุดไปประเทศจีนลดลงเป็นร้อยละ 27.06 ส่วนปีที่มีมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนสูงสุดคือปี พ.ศ. 2558 โดยมีมูลค่าการส่งออกไปประเทศจีนเท่ากับ 1,761.43 ล้านบาท

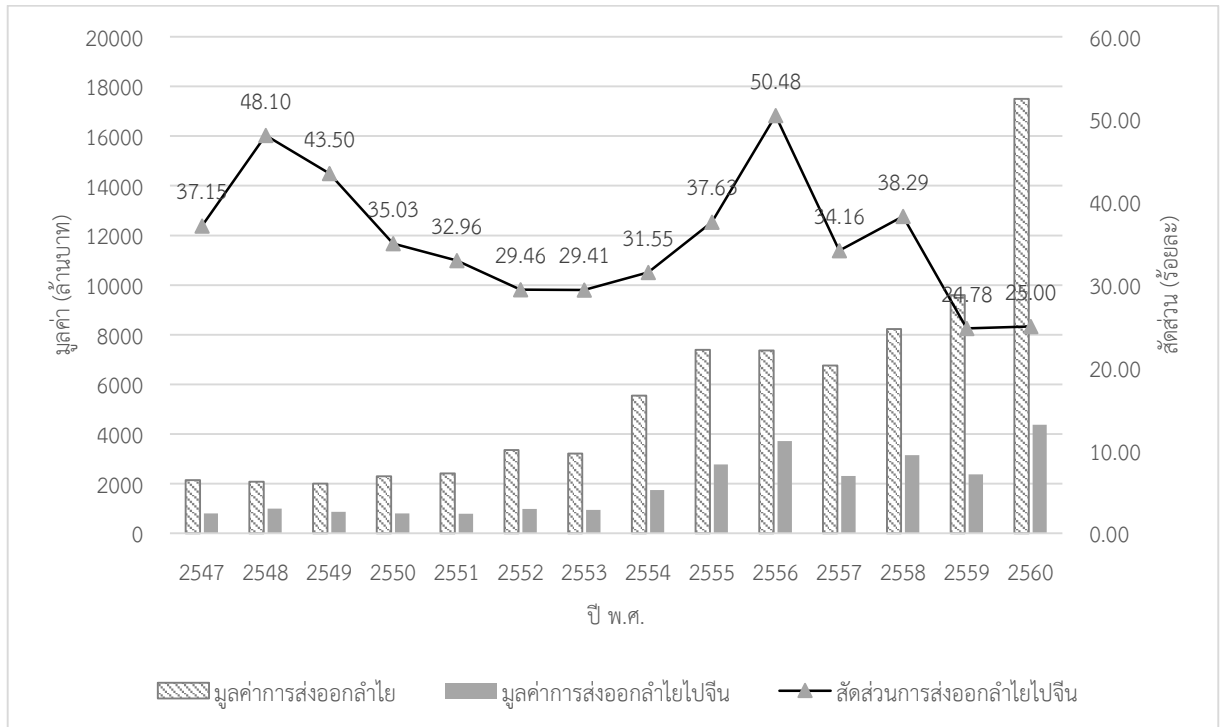
จากมูลค่าการส่งออกมั่งคุดเท่ากับ 3,655.03 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกมั่งคุดไปประเทศจีนเท่ากับร้อยละ 48.19 ดังแสดงในภาพที่ 4.19

ภาพที่ 4.19 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทยปี พ.ศ. 2547 – 2560

ที่มา : (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2563)

สำหรับสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปไปยังประเทศจีน ต่อมูลค่าการส่งออกมั่งคุดของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 มีแนวโน้มปรับตัวลดลง โดยมีสัดส่วนการส่งออกมั่งคุดไปไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมั่งคุดทั้งหมดสูงสุดในปี พ.ศ. 2556 มีสัดส่วนการส่งออกมั่งคุดไปไปยังประเทศจีนร้อยละ 50.48 โดยมีมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปไปยังประเทศจีน 3,719.08 ล้านบาทจากมูลค่าการส่งออกมั่งคุดเท่ากับ 7,366.76 ล้านบาท ส่วนปีที่มีมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปประเทศจีนสูงสุด และมีมูลค่าการส่งออกมั่งคุดสูงสุดคือปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไปประเทศจีน 4,374.47 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียงเป็นร้อยละ 25.00 ดังแสดงในภาพที่ 4.20

ภาพที่ 4.20 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทั่วไปไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทั่วไปของประเทศไทยปี พ.ศ. 2547 – 2560

ที่มา : (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2563)

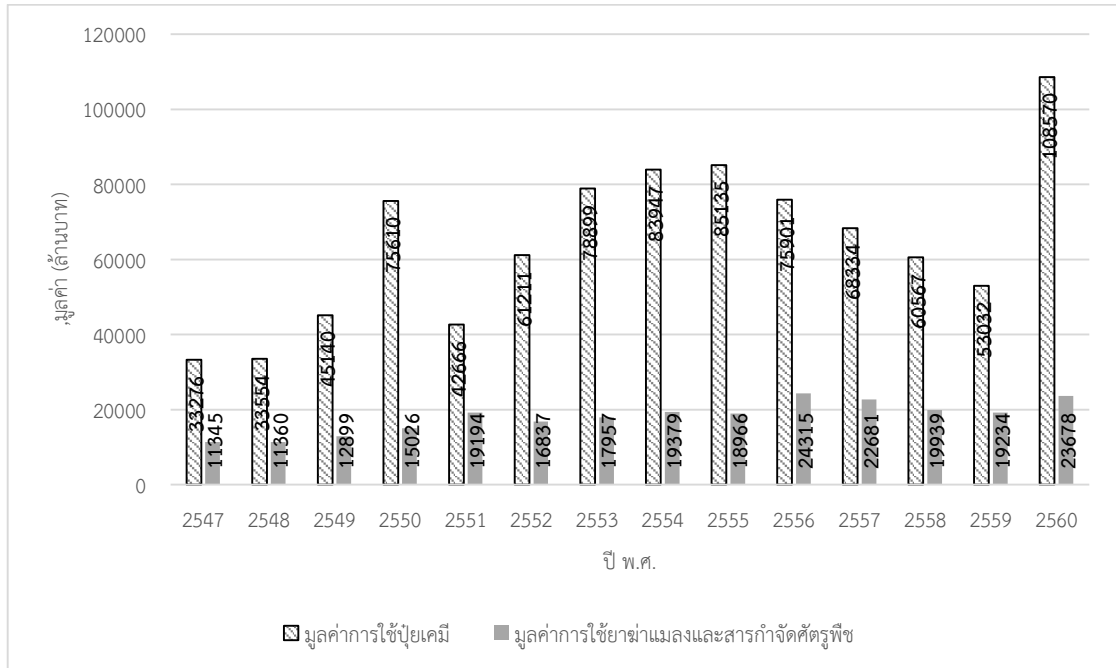
1.7 ปัจจัยทางด้านเคมีเกษตร

สารเคมีเกษตรถูกนำมาใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร เพื่อประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช และช่วยลดความเสียหายที่เกิดจากการเข้าทำลายของศัตรูพืชซึ่งส่งผลต่อผลผลิตในการผลิต ในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้ มูลค่าการใช้จ่ายเคมีของประเทศไทย และมูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชของประเทศไทย เป็นตัวแทนของปัจจัยทางด้านเคมีเกษตร

มูลค่าการใช้จ่ายเคมีของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 มีความแตกต่างกันไปในแต่ละปี โดยปีที่มีมูลค่าการใช้จ่ายเคมีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปี 2560 ซึ่งมีมูลค่าการใช้จ่ายเท่ากับ 108,570 ล้านบาท รองลงคือปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าการใช้จ่ายเคมีเท่ากับ 85,135 ล้านบาท และ ปี พ.ศ. 2554 มีมูลค่าเท่ากับ 83,947 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนปีที่มีมูลค่าการใช้จ่ายเคมีต่ำที่สุด 3 อันดับ คือ ปี พ.ศ. 2547 มีมูลค่าการใช้จ่ายเคมีเท่ากับ 33,276 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2548 มีมูลค่าการใช้จ่ายเท่ากับ 33,554 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2551 มีมูลค่าเท่ากับ 42,666 ล้านบาท ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.21

มูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2560 มีความแตกต่างกันไปในแต่ละปี โดยปีที่มีมูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปี 2556 ซึ่งมีมูลค่าการใช้จ่ายเท่ากับ 24,315 ล้านบาท รองลงคือปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชเท่ากับ 23,678 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2557 มีมูลค่าเท่ากับ 22,681 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนปีที่มีมูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและ

สารกำจัดศัตรูพืชต่ำที่สุด 3 อันดับ คือ ปี พ.ศ. 2547 มีมูลค่าการใช้เท่ากับ 11,345 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2548 มีมูลค่าการใช้เท่ากับ 11,360 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่าการใช้ยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชเท่ากับ 12,899 ล้านบาท ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.21

ภาพที่ 4.21 มูลค่าการใช้ปุ๋ยเคมี และมูลค่าการใช้ยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืชของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547 – 2560

ที่มา : (ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555) และ(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งในการศึกษานี้ได้แบ่งปัจจัยออกเป็น กล่าวคือ 1)ปัจจัยด้านสภาพอากาศ ประกอบด้วย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) 2)ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตร ได้แก่ พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) 3)ปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายขึ้นไปต่อจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี (R_EDU_HI) 4)ปัจจัยทางการสนับสนุนทางการเกษตร ได้แก่ งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (AGRI_DOA) และงบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร (AGRI_DOAE) 5)ปัจจัยทางการสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง ประกอบด้วย งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวง (TRAN_DOH) และงบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวงชนบท (TRAN_DRR) 6)ปัจจัยทางการค้าผลผลิตทาง

การเกษตร ประกอบด้วย สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทย (R_DURAIN) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกลำไยของประเทศไทย (R_LONGAN) และสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย (R_MANGOS) 7) ปัจจัยด้านเคมีเกษตร ได้แก่ มูลค่าการใช้ยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืช (INSECT) และมูลค่าการใช้ปุ๋ยเคมี (FERT) ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2560 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression model) ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.6

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 พบว่า ค่า Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.993944 หมายความว่า ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายขึ้นไปต่อจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี (R_EDU_HI) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (AGRI_DOA) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร (AGRI_DOAE) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวง (TRAN_DOH) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวงชนบท (TRAN_DRR) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทย (R_DURAIN) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกลำไยของประเทศไทย (R_LONGAN) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย (R_MANGOS) มูลค่าการใช้ยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืช (INSECT) และมูลค่าการใช้ปุ๋ยเคมี (FERT) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 99.39 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 0.61 เป็นผลมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้ามาพิจารณาในสมการ และเมื่อพิจารณาค่า F-statistic เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยทุกตัว พบว่า ปัจจัยทุกตัวสามารถอธิบายอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยแต่ละตัว โดยพิจารณาจากค่าสถิติ t-statistic พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ได้แก่ สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายขึ้นไปต่อจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี (R_EDU_HI) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (AGRI_DOA) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 9.625515 และ 0.007011 ตามลำดับ และมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1 ได้แก่ งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวง (TRAN_DOH) งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวงชนบท (TRAN_DRR) มูลค่าการใช้ยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืช (INSECT) และมูลค่าการใช้ปุ๋ยเคมี (FERT) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.000300 0.000480 0.0000294 และ 0.0000252 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี

	ตัวแปร	Std. Error	t-Statistic	
	ค่าคงที่	2.065639	0.084505	24.44389**
	RAIN	-7.39E-05	9.96E-06	-7.424730*
	IRRI	-4.13E-05	1.39E-06	-29.71993**
	R_EDU_HI	9.625515	0.444297	21.66461**
	AGRI_DOA	0.007011	0.000305	23.01152**
	AGRI_DOAE	-0.001868	0.000657	-2.842556 ^{NS}
	TRAN_DOH	0.000300	3.17E-05	9.450703*
	TRAN_DRR	0.000480	4.08E-05	11.76902*
	R_DURAIN	-0.352089	0.050936	-6.912377*
	R_LONGAN	-0.459200	0.068145	-6.738597*
	R_MANGOS	-0.305333	0.054616	-5.590549 ^{NS}
	INSECT	2.94E-05	2.41E-06	12.18865*
	FERT	2.52E-06	3.09E-07	8.158131*
R-squared			0.9995	
Adjusted R-squared			0.9939	
S.E. of regression			0.0080	
F-Statistic			178.8172*	
Durbin-Watson stat			2.6269	

ที่มา : (จากการคำนวณ, 2563)

ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ได้แก่ พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.0000739 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1 ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศ (R_DURAIN) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกลำไยของประเทศไทย (R_LONGAN) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.0000413 -0.352089 และ -0.459200 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร (AGRI_DOAE) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย (R_MANGOS) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.001868 และ -0.305333 ตามลำดับ

โดยปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของผลิตภาพรวมภาคการเกษตร ของจังหวัดจันทบุรี มากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายขึ้นไปต่อจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ของจังหวัดจันทบุรี (R_EDU_HI) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 9.625515 รองลงมาคือ สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกกล้วยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกกล้วยของประเทศ ไทย (R_LONGAN) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.459200 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียน ไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทย (R_DURAIN) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.352089 งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (AGRI_DOA) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.007011 งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวงชนบท (TRAN_DRR) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.000480 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.0000413 งบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงาน กรมทางหลวง (TRAN_DOH) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.000300 พื้นที่ชลประทานของจังหวัดจันทบุรีที่ สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.0000739 มูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัด ศัตรูพืช (INSECT) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0000294 และมูลค่าการใช้ปุ๋ยเคมี (FERT) มีค่า สัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0000252 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยปัจจัยที่กำหนดอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตร ของจังหวัดจันทบุรี ในแต่ละด้านพบว่า

- 1) ปัจจัยด้านสภาพอากาศ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดจันทบุรี (RAIN) จาก ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม ภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1
- 2) ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคทางการเกษตร ได้แก่ พื้นที่ชลประทานของจังหวัด จันทบุรีที่สร้างเสร็จแล้ว (IRRI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพ การผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05
- 3) ปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอน ปลายขึ้นไปต่อจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดจันทบุรี (R_EDU_HI) มีความสัมพันธ์ใน ทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05
- 4) ปัจจัยทางการสนับสนุนทางการเกษตร ได้แก่ งบประมาณของจังหวัดจันทบุรี ที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (AGRI_DOA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการ เติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 และงบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร (AGRI_DOAE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของ จังหวัดจันทบุรีแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- 5) ปัจจัยทางการสนับสนุนการคมนาคมขนส่ง ประกอบด้วย งบประมาณของ จังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวง (TRAN_DOH) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ

อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.1 และงบประมาณของจังหวัดจันทบุรีที่จัดสรรให้กับหน่วยงานกรมทางหลวงชนบท (TRAN_DRR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1

6) ปัจจัยทางด้านการค้าผลผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกทุเรียนของประเทศไทย (R_DURAIN) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1 สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกลำไยของประเทศไทย (R_LONGAN) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1 และสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกมังคุดไปยังประเทศจีนต่อมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทย (R_MANGOS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7) ปัจจัยด้านเคมีเกษตร ได้แก่ มูลค่าการใช้จ่ายฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืช (INSECT) และมูลค่าการใส่ปุ๋ยเคมี (FERT) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวมภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1